

„ROZHODNUTÍ

PRO VÍRU“

JAN CHLUMSKÝ

Výtisk rukopisu

© Jan Chlumský, Třebíč 2012

OTÁZKY, KTERÉ SI PRAVDĚPODOBŇE POLOŽÍME

Potřebuji se o něčem rozhodovat? –

– stejně se každodenně musím v něčem nějak rozhodnout.

Potřebuji silnější víru? A potřebuji vůbec víru?

– stejně každodenně musím něčemu věřit.

Co pro mne může znamenat víra v Boha? Co dává v životě?

– stejně se každodenně setkávám s lidmi, co v Boha nevěří a všichni zemřeme.

Co je pro mne smyslem života? Potřebuji si to ujasnit, znát, něco hledat?

– nic jsem neztratil a stejně mi každodenně něco chybí.

Co je pravda? V čem a kde?

– stejně se každodenně musím setkávat s jejím opakem.

O čem tato brožúrka vlastně je?

Snad o tom, co nedá pokoje, dokud to nenalezneme.

Možná o tom, co postrádáme.

O tom, co může být zdrojem radosti pro každého.

Písmo NZ přirovnává víru, kterou se dosahuje věčného štěstí, k „pokladu ukrytému v poli. Když ho člověk najde, zakryje ho a s radostí nad ním jde, prodá všechno, co má, a to pole koupí.“ (Mt 13,44)

Jinde říká: „Vždyť kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce.“ (Mt 6,21)

V těchto slovech je ukryt smysl, že pokud se člověk ve své snaze upne k věcem nepomíjejícím, přestanou ho táhnout pozemské. Naše rozhodování se odehrává mezi věcmi pozemskými a duchovními hodnotami týkajícími se věčné blaženosti. Lnutí k jedném znamená vzdalování se druhým. (viz pozn. NZ připraveného biblickou skupinou V. Bognera vydávaného od r.1988)

Víra však nemá vliv pouze na život po smrti, ale je rozhodující i pro dobro společnosti, pro mír mezi lidmi a šťastný život na zemi.

POZVÁNÍ - SPRÁVNĚ SE ROZHODNOUT

Na základě poznámek kard. Špidlíka bylo u nás, při nedávné homilii, vysloveno několik rad pro rozumné jednání a zdůrazněno, že moudrý člověk nejedná unáhleně. Dovede se zastavit a přemýšlet o tom, co udělá. O co mu jde, jak na to a proč? Je to rozumný postup:

Rozhodnout se pro cíl a mít ho stále jakoby před očima a zakotvený v podvědomí. Moudrý člověk má vždy jasné vědomí toho, o co mu jde, co chce. Je proto dobré před každou činností si připomenout její důvod a smysl.

Vidět a zvážit možnosti. Do čeho se pouštím, a která cesta je ke zvolenému cíli pro mne tou pravou. Musím počítat i s tím, že se objeví lákavé nabídky nepřítele. Který způsob života si zvolím záleží především na mně. Měl by být takový, abych zvládl dojít k cíli.

Je potřebná stálost, pevnost, vytrvalost. Mít svůj život pevně zakotven. Mít ho pevně v ruce neznamena dělat si co chci (co mne napadne), ale neopouštět dobré zásady.

Řecký vynálezce a vědec Archimédes bez úspěchu hledal ve vesmíru pevnou oporu. „Dejte mi pevný bod ve vesmíru a já pohnu celou Zemí“ je jeho známý citát. Pevný bod však přece jen existuje a to od počátku, jen je poněkud jiný než Archimédes hledal. Je jím Stvořitel vesmíru, Bůh, který dal vzniknout dokonalému vesmíru, jehož obraz zanechal pro vědce také v nepatrné molekule. Bůh, který přesahuje vesmír, má zálibu v člověku a ten ho může nalézt také ve svém nejhlubším nitru. Velké tajemství tkví v tom, že Bůh je neměnná Láska, ale i Spravedlnost, a protože všechno a všechny přesahuje, nelze ho poznat víc ani jinak, než jak se on sám dává člověku poznat.

Při spojení lidské moudrosti a poznání, může člověk dojít zkoumáním stvořeného k poznávání Stvořitele. Kdo zkoumá Boží dílo, není daleko od Boha. Proto skuteční vědci byli věřícími lidmi a Kniha moudrosti nabádá hledat Boha všude. Můžeme jeho stopy hledat ve vědě, technice, kultuře, ve veškeré tvořivé schopnosti. Může nás k němu vést příroda, ale nesmíme chtít být zaslepeni jako dávní pohané, kteří oheň i hvězdy měli za bohy. Jen pravdivé poznání vede k Bohu, a k životu s ním vede jen cesta, na kterou nás zve. Ve srovnání s ostatními cestami je úzká, musí se na ní překonávat překážky a čeká zde i kříž, ale také mimořádná posila.

Není chybou hledat, zvažovat, ptát se Boha, ale naopak:

Hledejme, co potřebujeme znát. Vždyť život člověka je dar od dobrého Boha a má smysl.

Člověk vždy nechápe tento dar a smysl, stejně jako Boha, jehož lásku nevidí.

Avšak „**Kdo hledá, nalézá.**“ (Mt 7,8)

Hledejme proto smysl svého života!

Hledejme Boha a poznání pravdy!

Bůh je ten, kdo vyjde svou milostí naproti – je třeba ho jen prosit a setrávat vědomě v jeho přítomnosti.

CO JE VÍRA?

K uvažování o víře tato otázka patří a je třeba znát na ni odpověď z různých pohledů.

a) Pohled světa

Z pohledu velké části naší společnosti je víra něčím nejistým, mlhavým či jen domnělou skutečností. Zamyslíme-li se nad tím, čemu všemu musíme věřit, abychom vypadali normálně, objevíme, že víra je otázkou důvěryhodnosti autority, která nám něco předkládá jako jistá fakta. Nejdříve to byli rodiče, pak učitelé, profesori a světská praxe. Proto jsme poznatkům o světě uvěřili, aniž bychom si je prověřili. Jdeme-li k lékaři, věříme v jeho odbornost bez zkoumání jeho diplomu. Využíváme veřejné dopravní prostředky a nezkoumáme způsobilost řidiče. Přitom všem se někdy na víru v pravost představované profesionality doplácí nebo se hovoří o „selhání lidského faktoru.“

Svět se na náboženskou víru dívá jako na určitá přesvědčení o pravdivosti nauky, kterou není možné dokázat. Přesto svědectví života z víry bývají velmi silná.

b) Čím víra je a k čemu vede

Podle učení katechismu „*víra je božská ctnost, kterou přijímáme Boha a všechno, co nám zjevil, a vytváříme si k němu osobní pouto.*“ (Youcat 307) Jinými slovy, živá víra je vztahem lásky k Bohu. Apoštol Pavel připomíná, že „*víra se projevuje láskou*“ (Gal 5,6), a k té patří důvěra.

Vidíme-li víru jako otázku důvěry, otevírá se před námi obraz víry, kterým je vztah určité důležitosti. Ve vztahu k druhému člověku jsme odkázáni na víru a důvěru. Víme, že lidské projevy mohou být předstírané, falešné. Přesto jsme s některými lidmi udělali zkušenost, že nás mají rádi, a proto jim můžeme věřit, a i když jde jen o víru bez dalších důkazů, nepochybujeme.

K rozhodnutí pro víru v Boha vede svědectví těch, kteří uvěřili a ve vztahu s ním prožili, že nikdy nezklamal. O učení Krista a jeho životě, který je jednotou s Otcem a Duchem Svatým, nehovoří pouze Bible či učení církve, ale svědectví nepřehlédnutelného množství mučedníků, kteří svou smrtí svědčili o Bohu, který je Pravda, Lásky a Život.

Víra předků, kteří podávají svědectví, je cestou člověka k Bohu a o rozhodnutí pro takovou víru se jedná. Za první vzor této víry je pokládán

Abrahám. První kniha Bible o něm říká: „*Hospodinovi uvěřil a on mu to připočetl jako spravedlnost.*“ (Gn 15,6) Vírou roste vztah a díky Abrahámově pevné víře se na tomto základu utvářel vztah jeho rodu s Bohem. Vztah, v němž vždy zklamali pouze lidé, ale nikdy Bůh. Tento vztah vyvrcholil v životě Panny Marie vtělením Božího Syna, který na sebe vzal všechna lidská provinění a skrze kříž obnovil možnost plnohodnotného a věčného života s Bohem. – To z nepochopitelné lásky spravedlivého Boha. V této výkupné smrti, dovršené vzkříšením, je zdroj křesťanské naděje, síly lásky a pevnosti víry, utvrzované důvěrou.

Křesťanská víra je ve své podstatě darem, skrze který člověk přijímá zjevené Boží pravdy, a jednou ze tří božských ctností, které člověka uzpůsobují k žití v důvěrném vztahu s Nejsvětější Trojicí. Víra s nadějí a láskou jsou síly ovlivňující mravní jednání křesťana a pevnost zásad, vycházejících z Desatera.

Rozhodnout se pro víru znamená rozhodnout se pro přijímání Božích darů a odpovídat na ně. Z naší strany to znamená je využívat (ne je lhostejně nechat ležet ladem), projevit lásku, rozhodnout se k Boží oslavě. Zahrnuto je zde i rozhodnutí k lásce vůči druhým lidem a vydávání svědectví vlastním životem.

Jde o cestu s jasným cílem, o rozhodnutí pro život v lásce, která nemyslí na sebe, ale upíná se ke zdroji Dobra, aby se stala dobrem pro ostatní. Toto vyjádření se vztahuje k tomu podstatnému, pro které bývají mnohé osoby prohlášeny za blahořečené a svaté, jako vzory a pomoc pro naši cestu životem. Z posledních let může být výrazným vzorem známá Matka Tereza z Kalkaty nebo méně nápadným manželé Quattrocchioni a Martinovi, svědčící o svatosti i skrze manželskou lásku.

K hlavním Božím přikázáním „milovat Boha nadevšecko a bližního jako sebe“ si můžeme ujasnit, že při plnění prvního přikázání funguje princip lásky, který vše těžké činí lehkým (viz níže citace Mt 11,30).

Bůh si mě, nás všechny, zamiloval jako první už když nás pojal do svého plánu, abychom se stali jeho obrazem (srov. Gn 1,27). K tomu nám dal nezbytnou svobodu, protože i on je svobodný a láska se nedá vynutit, pak by to nebyla láska. O lásce se mimo jiné říká, že „hory přenáší.“ Proto tato láska je pro nás hybnou silou, kterou potřebujeme k přenesení se přes překážky zla.

Zamilovaný snadno udělá pro svou milovanou bytost cokoli.“ Milující také, ale jen co pokládá za dobro. Na rozdíl od pouze zamilovaného mu láska vydrží. „*Ať se děje cokoli, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá.*“ (1Kor 13,7)

Zamilovanost lze často vidět jako jistý krok růstu k lásce. Také zamilovanost do Boha je přirozenou hnací silou k plnění jeho přikázání a všeho, co souvisí

s Desaterem. V něm projevil svou vůli a její plnění je k našemu dobru i když toho často nedohlédneme či nechceme si připustit. Stačí však jediné – milovat.

Bůh tím, co pro člověka udělal si zaslouží na prvním místě naši lásku, kterou máme ze svých sil Bohu odpovídat. Bůh pak skrze tuto lásku uschopňuje člověka milovat druhé (a to opět k jeho dobru). Proto je zde zdůrazněna síla lásky, která „hory přenáší“ a v Ježíšových slovech za pozváním všech, kdo se lopotí a jsou obtíženi, příslib obcerstvení s dodatkem „*mé jho netlačí a mé břemeno netíží.*“ (Mt 11,30)

Stát se schopnými skutečně milovat, to je cíl, ke kterému vede rozhodnutí pro víru. Skrze víru přijímáme Boží lásku a z ní žijeme.

K tématu víry patří i role ctností a působení Ducha svatého, o nichž bude řeč až v kapitole „DOBRO A ZLO“ za „PŘEKÁŽKAMI V ROZHODOVÁNÍ PRO VÍRU.“

c) Na cestách hledání

Hledání smyslu života bývá doprovázeno bojem o naději v nalezení pravdy o původu člověka, světa a toho, co vede k pravému životu. S tím souvisí i otázka víry a pravdy o Bohu.

Na této cestě nám může posloužit život vysoce inteligentního sv. Augustina. Po bouřlivém mládí, kdy vyzkoušel vše „lidské“, našel, co hledal. Byl to dar vyprošený matkou u Boha, který její naději více než splnil – stal se učitelem církve.

Celý jeho život byl v jistém smyslu cestou konverze. Pohrdl matčinou vírou, rád podváděl, kradl kvůli hrám s hochy i pod jejich vlivem z pouhé touhy po nepravosti. Rád užíval světských požitků nabízených dobou. Matčina napomenutí se styděl poslechnout. Nejchtivěji vnímal erotiku, kariéru a peníze, které považoval za nejdůležitější. Jak sám napsal, chodil mezi vrstevníky vzájemně vychvalující hanebnosti, které pokládali za tím slavnější, čím byly hnusnější. Hřešil s nimi nejen pro rozkoš, ale i pro slávu. Čtrnáct let žil s družkou, s níž měl syna. Přitom byl profesorem v hlavních městech dvou světadílů.

Ve skutečnosti i to vše patřilo k jeho hledání, včetně nadšení pro sektu manichejců. Augustin se nikdy nespokojil s životem, jaký byl prezentován společností a jakým všichni žili. Byl neustále soužen hledáním. Pro Ambrožův věhlas chodil na jeho kázání, aby se poučil o řečnické formě. Dotkl se ho však obsah. Pak přítelovo vyprávění o svatých a následná výzva k četbě, kterou byla citace apoštola Pavla vedla nakonec k tomu, že si řekl: „**Když mohli druzí, proč ne ty Augustine!**“ Došel k víře, která mu dala smysl života, přijal křest a vydal se cestou pokory a kajícího. Byl povolán i ke kněžství a stal se biskupem a světcem.

Převratným okamžikem se stala chvíle, kdy otevřel své srdce Bohu.

O hledání mluví také Lukášovo evangelium v poslední kapitole příběhem dvou emauzských učedníků, kteří přestali hledat v Ježíši Mesiáše – jinými slovy ztratili svou naději. Šlo o ztrátu představ o něm, o Bohu. – A Ježíš se k nim připojil, aniž ho poznali a svými slovy jim ukazoval, že vše, co se stalo, je ve shodě s předpovědí v Bibli.

Od začátku společné cesty s tímto člověkem, jim hořelo srdce, a i když ho nepoznali, pozvali ho k sobě a u stolu se jim „otevřely oči“ - při lámání chleba poznali Ježíše. On zmizel, ale oni plní energie běželi říci o své radosti zpět do Jeruzaléma.

Bůh je v našem nejhlubším nitru (viz následující schematický pohled na člověka). Nevnímáme ho jako ti učedníci, ale On jde s námi.

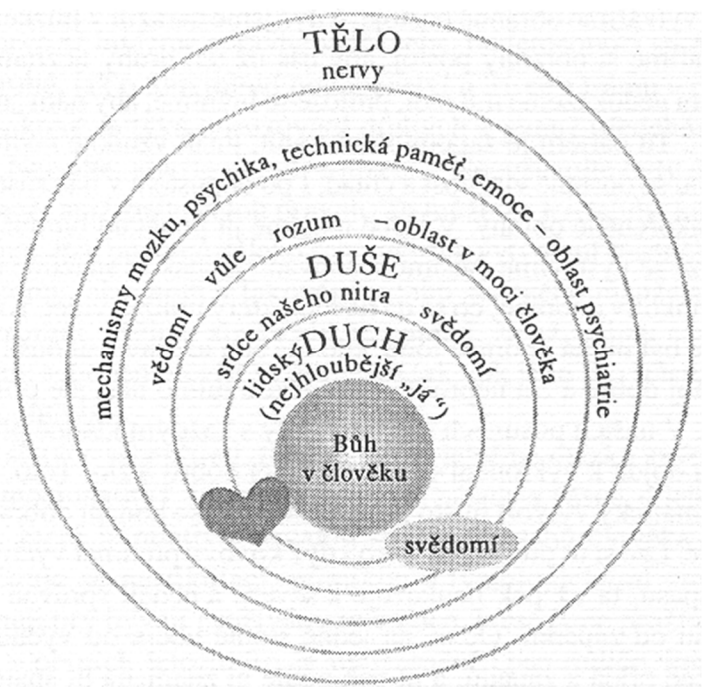
Chceme-li Boha najít, nejkratší cesta je otevřít mu své srdce. Dát mu prostor a nechat si od něj mluvit do života. Odevzdat se mu a věřit, že vzal do rukou všechny mé problémy. Ať jsem v jakékoli situaci, Ježíš o mne stojí, jsem pro něho cenný, váží si mne i přes všechno špatné, čím jsem se pošpinil. Ježíš mne má rád. Jako „*Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo*“ (Lk 19,10). A místo odsouzení se za nás přimlouvá, abychom s vírou došli ospravedlnění jako Augustin.

Schematický pohled na člověka pro hledání Boha a k pochopení sebe sama.

DUCH je oblast smyslu, naše nejnaternější část, je to oblast, na kterou se snaží působit logoterapie a pastorální terapie. Jde o místo vnitřní touhy.

DUŠE je oblast osobnosti, zasahuje ji působení milosti prostřednictvím kněze. Dotýká se jí potřeba vztahů, být někam začleněn. Místo základní touhy. Sem spadají i defektní touhy jako sebevraždy nebo touha po zločinu.

TĚLO je oblast sloužící jako citlivý nástroj a místo okrajových tužeb, kterými jsou jídlo, bezpečí, sex. Jde o to, co potřebuje naše tělo, i o to, co toužíme mít za sebou, třeba návštěvu u zubaře. Mělo by nás zajímat, co je příčinou našich tužeb, zejména těch, jež vycházejí ze srdce.

d) Pravda a Ježíš

Krista známe z kříže, který je symbolem křesťanské víry. On na něm podal Bohu Otcí smírnou oběť, aby nám mohly být odpuštěny hříchy a obnoven náš vztah s Bohem, z každého provinění.

Proč to udělal? - Z lásky k nám, protože věděl, že by nikdo jiný hříchem vzniklou propast nemohl překlenout.

Na dotaz po Otcí Ježíš odpověděl: „*Já a Otec jsme jedno*“ (Jan 10,30) „*Kdo vidí mne, vidí Otce... Já jsem v Otcí a Otec je ve mně.*“ (Jan 14,9 a 10) V modlitbě pak prosí za jednotu učedníků: „*aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal ...*“ (Jan 17,21-23)

Těmi slovy Ježíš potvrdil svou jednotu s Otcem, k němuž naučil své učedníky obracet se v této modlitbě:

**„Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvět' se jméno tvé.
Přijď' království tvé.
Bud' vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť' nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého.“** (srov. Lk 11,1-4 a Mt 6,9,-13)

Amen. (-znamená totéž, co „staň se“)

První slovo v původním textu znamená důvěrné „tatínku“. Máme se tedy k Bohu Otcí obracet s důvěrou, jako k nejbližší osobě. Nejprve jsou uváděny prosby, které se týkají jeho cti i touhy po uskutečňování jeho plánu a vůle, v nichž je zahrnuto naše dobro i když to zrovna nevidíme.

Prosba o „chléb“ je prosbou o naše základní potřeby. Další o odpuštění vin, protože jsou překážkou v našem vztahu k Bohu a spojení se s ním. Nelze se však vyhnout přijetí podmínky pro odpuštění, proto – jako i my odpouštíme. Pokušením se nevyhneme, proto dál prosíme, aby v nás nezvítězila a dovedli jsme odmítat nabídky ke hříchům, neboť jsou největším zlem pro náš vztah s Bohem.

Modlitba s výkladem je sem zařazena pro svou důležitost a pro porozumění těm, kteří byli dosud jen příležitostnými návštěvníky kostela. Zejména pro ně následuje i stručný obraz, týkající se poslední Ježíšovy večeře a zpřítomnění jeho oběti ve mši svaté.

Tedy při večeři vzal Ježíš chléb, vzdal díky Otci, lámal, dával svým učedníkům a řekl: „Vezměte a jezte z toho všichni: Toto je moje tělo, které se za vás vydává.“

Po večeři vzal také kalich, znovu vzdal Otci díky, dal učedníkům a řekl: „Vezměte a pijte z něho všichni: Toto je kalich mé krve, která se prolévá za vás všechny na odpuštění hříchů. Toto je smlouva nová a věčná. To konejte na mou památku.“

Onu moc proměňovat podstatu chleba v jeho Tělo a vína v Krev – tedy konsekrovat je v živou přítomnost Krista – udělil apoštolům, aby ji předávali svým nástupcům – kněžím při jejich platném vysvěcení.

Proto věříme, že konsekrovaná hostie je živým Kristem, proto přicházíme před svatostánek v kostele s úctou a touhou po setkání s ním.

Při mši svaté můžeme vzbudit touhu po Kristu, ale k jeho přijetí v eucharistickém chlebě smí přistoupit jen ten, jehož duše byla zbavena poskvrny hříchu.

Druhý dar pro naši spásu dal proto Ježíš jako plod své oběti hned po svém zmrtvýchvstání, když apoštolům řekl: „Pokoj vám. Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás.“ Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: „*Přijměte Ducha svatého. Komu odpustíte hříchy, tomu jsou odpuštěny, komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou.*“ (Jan 20,21-23)

V přijetí moci být zástupcem Krista při těchto svátostech je velikost katolického kněze. Tyto dva dary však přijal ke službě hříšníkům jako úkol a proto nemám důvod k obavám s knězem o své situaci hovořit a požádat ho o pomoc.

Úplně první pomoc můžeme nalézt při tichém setrvání před svatostánkem v kostele. Vždyť postavit se (s pokleknutím) vědomě před Ježíše, znamená postavit se před toho, kdo mne nejvíc má rád, nejvíc chápe a nejvíc může pomoci.

Tou první naší věcí musí být přiznání: „Potřebuji Tě!“

Hledání pravdy se prakticky uskutečňuje v hledání smyslu – pravé naděje i v hledání Boha, který je Pravda.

Ježíš Kristus na Pilátovu otázku zda je král, řekl: „...Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy, slyší můj hlas.“(Lk 18,37)

„Co je pravda?“ dodal Pilát, aniž nechal na sebe do hloubky zapůsobit Ježíšova slova.

Nestačí si takto položit otázku. Jak snadno budu odpověď hledat v sebelásce - a v té už prosazovali tzv. „pravdu“ mocní světa.

Bůh však vede k poznání, že Pravda je v Lásce. Protože sám je Láska, zaznělo z úst jeho Syna: *„Já jsem cesta, pravda i život...“* (Jan 14,6) – jejich společným jmenovatelem je láska.

Když Terezie z Lisieux objevila význam a cenu lásky, zvolila si ji za své povolání a to z ní udělalo učitelku církve. Jako jedna z těch, kdo poznali moc lásky, dosvědčuje, že ona obrací vše, co nalézá, k dobrému.

BŮH JE LÁSKA. Nechme se jím proměnit.

Materiálem k proměnění je naše ubohost, tvořená hříchy. Přijímejme naši slabost, všechny naše „tragické problémy“ i svou nemohoucnost a použijme je pro úplnou otevřenost Bohu.

Tato ubohost kohokoli z nás učiní mocným za podmínky, že ji ze svobodné vůle vystavíme Božímu zraku. Pak jako Terezie z Lisieux budeme se radovat ze slabosti. A podobně jako ona najdeme své povolání v lásce, která je božskou ctností.

PŘEKÁŽKY V ROZHODOVÁNÍ PRO VÍRU

a) Silná náklonnost k hříšnému životu.

– Jde o nerozumné lpění na nesprávném (protichůdném) způsobu života jako na domnělém dobru. O druh závislosti, ze které se člověk ke své škodě nechce dostat.

Můžeme říci, že se jedná o chování, které je opakem dobra neboli ctností. Z nich nejzávažnějším hříchem je pýcha a dalšími jsou hněv, závist, smilstvo, nestřídmost (označovaná dříve za obžerství), lenost, lakomství. – Tyto neřesti, které papež Řehoř Veliký označil za sedm hlavních hříchů, všeobecně ztěžují až znemožňují jak vztah s Bohem, tak i dobré lidské vztahy.

Papež Řehoř zároveň upozornil, že každý hřích mívá spojitost s některým z nich. Protikladem každého hříchu je jistá ctnost, jejíž pomocí lze účinněji přemáhat špatnou náklonnost. Více o tom v kapitole „DOBRO A ZLO“ za „PŘEKÁŽKAMI V ROZHODOVÁNÍ PRO VÍRU.“

b) Falešné obrazy křesťanství a těžkosti s Církví, s její svatostí

Falešné obrazy křesťanství vznikají více způsoby, mezi které patří nekřesťanské chování některých členů církve. Těmi jsou všichni pokřtění, ale špatné jednání se stává pohoršením zejména u těch, kteří jsou často vidět v kostele, ale místo živé víry tonou v nějaké neřesti.

Zatímco první překážku nutno odstranit, u dalších uváděných postačí odhalit podstatné skutečnosti. Povolání (viz Jidáš mezi apoštoly) ani udělená svátost nejsou zárukou trvalého udržení víry ani setrvání v dobrém, o to se člověk musí přičinit žitím ze svátostí, využíváním Božích darů k růstu, pěstováním dobrých návyků, úsilím o vytrvalost v dobrém. V opačném případě – otevření se zlu – snadno se stane pohoršením. Je opakem světců vyzařujících Boží lásku, místo které z něj vyzařuje aktivita Božího nepřítele.

Další potíže, udávané jako překážka v přijetí víry, vyplývají z nespravedlivého pohledu na Církev. I dnes někteří lidé hodnotí křesťanskou víru podle ateistického způsobu. Svou představu nevěrohodnosti církve ospravedlňují vším špatným, co bylo o církvi kdy řečeno, bez rozdílu, zda šlo o pravdu nebo křivou pomluvu a nepřihlížejí k množství pozitivních faktů. Je bludným názorem, když někdo řekne, že by mohl věřit v Krista, ale jen odděleně od církve.

Do křesťanského vyznání víry patří také víra ve svatou církev obecnou. Církev je svatá tím, že v ní působí nanejvýš svatý Bůh a členům církve se dostalo posvěcení sv. křtem. Takže i když mnozí propadli hříšné náklonnosti a mohou církvi velice škodit, tak Duch svatý nepřestává působit ve svátostech a obnovovat církev ustanovenou Kristem na Petrovi. Jemu dal tzv. moc klíčů slovy: „*Co svážeš na zemi, bude svázáno na nebi, a co rozvážeš na zemi, bude rozvázáno na nebi*“ (Mt 16,19). Slovo svazovat přitom v rabínské mluvě znamenalo prohlásit něco za nedovolené. Tato moc přechází z Petra

na právoplatné nástupce na papežském stolci. Ti mají povinnost dbát na pravdivé předávání víry a mohou podle potřeby vydat prohlášení „ex cathedra“ v otázkách víry a mravů, které má příslib neomylnosti a je označováno za dogma. Na tom, že poslední dogma bylo vyhlášeno v r. 1950, je vidět o jakou výjimečnost jde. Petrova moc, týkající se udělování svátostí je předávána při biskupském a

kněžském svěcení. V církvi vzniklé bez posloupnosti, bez návaznosti na Petra, nemůže jít o předávání svátostné kněžské moci. Nemusí v ní však chybět platný křest, je-li konán podle slov Krista i s patřičným úmyslem, protože v naléhavých případech může být tato svátost udělena každým křesťanem.

Církev představuje tajemství nedílného spojení lidského a božského. Lidská stránka přináší hřích a božská milost. Rozhodnutí pro víru je proto i rozhodnutím pro Církev.

Chceme-li vidět další dobra, která křesťanství lidstvu přineslo, můžeme vzpomenout pojem osoby. Tím, že křesťanství přiznává každému člověku stejně plnou hodnotu (Kristus za každého prolil všechnu svou krev), vedlo k odstranění otroctví a nevolnictví. Rovnocenný pohled na lidské osoby přinesl zakládání domů pro sociálně potřebné, pro sirotky, chudé, nemocné i pocestné. Školství a učiliště vyrůstala při kláštorech, které se stávaly středisky vzdělanosti a umění. Mnichům se vděčí i za kultivaci země. Duchovní a mravní hodnoty, humanistické organizace i právní zásady povstaly zásluhou šířeného křesťanství. První slovanské písmo (tzv. hlaholici) přinesli na naše území křesťanští věrozvěsti Cyril a Metoděj.

c) Potíže spojené s neporozuměním problému bolesti

Jako překážku k rozhodnutí pro víru někdo udává problém utrpení, do jehož tajemství a skutečného původu nepronikl. Utrpení a zlo ve světě pak dává za vinu Bohu, snažíce se popírat existenci a lásku dobrého Boha. Proto je zde zapotřebí patřičné objasnění problému utrpení a původu zla.

Někoho upřímně hledajícího mohou trápit otázky týkající se Boha a utrpení, a i když jde většinou o zdánlivou překážku, jiní ji hledí využít ke zdůvodnění ateistického názoru. Mnozí lidé vytykají Bohu, že dopouští zlo, že mu nezabraňuje, v nahněvanosti i dar svobodné vůle označují za Boží chybu.

Problém bolesti je tajemstvím, kterému bychom měli porozumět, protože je nám odhaluje víra. Bolesti dává objasnění v rámci Božího plánu spásy, jehož ústředním bodem je utrpení Krista.

Utrpení je výrazem a následkem prvotního narušení lidského bytí, je ovocem a důsledkem všelidského odpadnutí od Boha.

Srovnání pro objasnění. Jestliže v mechanismu auta není něco v pořádku nebo se s ním špatně zachází, trpí tím motor. Nedbá-li se plánu konstruktéra a zavedou-li se úpravy, které motor poškozují, motor se zastaví.

Právě tak je tomu u lidí, když hříchem uvedou nepořádek do Božího plánu, neboť tím přivádějí do světa utrpení a smrt.

Sobectvím a pýchou se člověk bez Boha odsoudil k disharmonii se sebou, s ostatními lidmi i s vesmírem. Těžce dosažitelné spojení ducha a hmoty je rozbito. Jejich roztržka nese s sebou boj, rány a smrt. To není z vůle Boží, že člověk trpí a umírá, ale z vůle člověka.

Zájem o zlo, realita života a smrti

Většina lidí zlé odplácí zlým, a tak se zlo šíří. Svým zájmem o zlo si také o ně říkají. K novému způsobu výchovy mládeže přispívá nekontrolovaný internet a předvádění násilí v televizi i s nemorálně laděným sexuálním jednáním. Protože „takový je život“ je toto přijímáno jako jeho současná norma. Není to však pravá svoboda, ale určitá forma otroctví ducha s falešným nabádáním „*Dělej vše pro to, abys měl, čeho se ti zachce.*“ „*Vždyť to musíš mít!*“ - zdůrazňují reklamy.

Ve skutečnosti jde o podobnou drogu, která přivádí k bratrovražedné nenávisti. Utrpení ve světě stále narůstá, stupňuje se. Pokračují války, katastrofy jsou čím dál větší. Zlo všeho druhu nabývá na rozměrech. Zvyšuje se i u nás bezohlednost, narůstá kriminalita mládeže i co se týče závažných zločinů, jako jsou loupeže a vraždy. Nenávist plodí nenávist. Rozpadají se rodiny, genocida ve formě potratů má zelenou. Dětem chybí řádná morální výchova. Přibývá promiskuita a šíří se AIDS. Nemoci, tragédie z nenávisti i nejrůznější havárie čím dál častěji bolestně zasahují do rodin. Realita náhlé smrti se vyskytuje všude kolem nás. O vlastním konci života skutečně platí: „*O tom dni a o té hodině však neví nikdo.*“ (Mt 24,36) Kdo může vědět, co s ním bude za týden, co ho čeká během roku? – to je přehled smutné skutečnosti.

Proč trpí nevinní

Proč má trpět zrovna ten či onen nebo právě já? Tvoříme jednotu s celým lidstvem a s celým vesmírem. Vdechujeme atmosféru, přijímáme chléb země. Sluneční paprsky, které přijímáme, nás živí, dávají růst. Získáváme užitek z vesmíru i ze všech lidí. Máme užitek z veškeré hmoty a z celého myšlenkového světa. Přijímáme-li solidaritu v dobru a v jeho šťastných důsledcích, pak musíme

přijmout i solidaritu ve zlém, v jeho ovoci, kterým je utrpení. Každý z nás je závislý na všech a na každém, ale zároveň je všechny i vše ovlivňujeme, a to nás činí zodpovědnými. Hřích způsobený jednotlivcem postihne sice především jeho samého, ale ve svých důsledcích zasáhne i druhé a svět, protože patříme do jednoho celku. Válka nebo mír nejsou záležitostí jednotlivce, ale celého společenství.

Někteří říkají: „*Nemohu věřit, protože kdyby Pán Bůh byl, nemohl by dopustit války a utrpení mnoha nevinných lidí. Nemohl by dopustit...*“.

Vy, kteří takto soudíte, proč tak soudíte? Proč děláte Boha zodpovědným za něco, za co mohou lidé? Války vyvolávají a působí lidé. Lidé také mohou svými skutky lásky změnit ty, kteří jsou zlí. Nezapomínejme, že Bůh dal lidem svobodnou vůli a odpovědnost.

Obraz dnešního světa, trpícího nedostatkem lásky a vzájemného porozumění, plný odcizení, sobectví a nenávisti, je následkem odmítnutí Boží lásky, Božího řádu. To vše vede k nedostatku poznání, k utrpení a k smrti.

Lékem je zde pouze odpuštění a láska. Láska, která neobsahuje příměs egoismu. Láska, která se raduje z dobra, které rozsévá. Láska, která dává plnost štěstí těm, co přejí na prvním místě štěstí druhým. Láska, která je schopna zodpovědnosti. Láska, která jediná činí člověka zcela svobodným. A to pro jedinou závislost na Lásce, ze které žije a kterou je Bůh.

Nevinní trpí kvůli nelásce druhých lidí. Zcela nevinným však mezi nimi byl pouze ukřižovaný Boží Syn. A kdo chce hledat další osoby, ať má na paměti i existenci dědičné viny. Tak jako po prvních lidech jejich potomci nezdědili ráj, ale náklonnost k hříchu, provinilcům propadne na dluhy majetek, takže chudobou trpí rodina, vzájemnou nenávistí manželů trpí jejich dítě, či dítě matky, nakažené pro nezřízený život nemocí AIDS. Toto utrpení zdědí; anebo při posuzování člověka se hledí na jeho rodinu, všechno toto a podobně další se stává důvodem, že trpí nevinní.

„A proč Bůh, tolika lidmi odmítaný, to nezařídil jinak?“ – Tuto či podobnou otázku klade „lidská krátkozrakost“ nebo ateistická propaganda. Bůh, který by například dar lidské svobody, určené k lásce, bral nebo omezoval kvůli svým nepřátelům, nemůže být Bohem. Leda zbabělým ubožákem.

Je-li Bůh věčný a stvořil-li nás k věčnému životu, pak utrpení našeho kratičkého žití na zemi je zanedbatelnou veličinou ve srovnání s nepomíjející radostí lásky, ale zároveň je to doba pro ni rozhodná. – Pochopíme význam lásky a co udělal Bůh? (-i když pochopení jeho velikosti nám zůstává nedostižné.)

Za oponou tajemství bolesti – Boží postoj k utrpení

Zde se nachází kříž a ukřižovaný na něm je sám Bůh – Syn, jehož jméno je Ježíš. Zde vrcholí jeho láska k nám. Dokud člověk nevykročí jeho cestou, těžko může odhalit, proč je zde bolest, jaký má smysl, jak Bůh může dopustit utrpení nevinných?

„Proč Bůh mlčí k utrpení?“ Ptají se ti, kterým se to utrpení zdá velkým, nespravedlivým břemenem. Neuvažují ale o tom, že kdyby Bůh promluvil, mohlo by to být mnohem větším břemenem. Bůh není lhostejný k utrpení a k bídě svého stvoření topícího se v šíleném myšlenkovém a citovém chaosu, ale sklání se k němu a přijímá jeho bolesti.

Boží postoj k utrpení připomíná Katechismus katolické církve i s poukázáním na jeho smysl v čl. 1505 těmito slovy:

»Kristus, pohnut tolikerým utrpením, nejen dovolil, aby se ho nemocní dotýkali, ale bere jejich trápení za své: „Vzal na sebe naše slabosti a nesl naše nemoci“ (Mt 8,17). Avšak neuzdravil všechny nemocné. Jeho uzdravení byla znamením příchodu Božího království. Ohlašovala mnohem radikálnější uzdravení: vítězství nad hříchem a nad smrtí skrze jeho velikonoční oběť. Kristus vzal na kříži na sebe celou tíži zla a „sňal hříchy světa“ (Jan 1,29); nemoc je pouze důsledkem. Svým utrpením a svou smrtí na kříži dal Kristus utrpení nový smysl: od té doby nás utrpení může připodobnit Kristu a spojit s jeho vykupitelským utrpením.«

Bůh dokáže utrpení, které je hlubokým narušením jeho plánu lásky, přeměnit v milost. Umožňuje nám, aby naše trápení bylo očišťovnou, lékem, posvěcením i zásluhou. Abychom se v něm mohli přiblížit jeho lásce, pro kterou šel za nás na smrt kříže. Hodina jeho smrti na kříži se pro nás stala hodinou milosrdenství a otevřeným bokem z jeho Srdce vytryskl pro nás pramen milosrdenství – úžasný dar, který nám dnes nabízí.

S pronikáním do tajemství křesťanského života a s poznáváním dokonalosti, k níž vyzývá Ježíš (viz Mt 5,48), začneme více chápat pozitivní hodnotu kříže i proč a jak si jeho utrpení cenili světci, kteří je z láskou přijímali. S láskou chtěli nést kříž s Ježíšem, aby ho následovali. A pomohli tak zejména těm, pro které by jeho výkupná oběť byla marná. Být s Ježíšem znamená nechat se jím přetvářet, chtít milovat jeho láskou.

Chceme-li se poučit z historie, třeba i z té, která se vytýká církvi, vidíme, že zbožnost upadá tam, kde se lidé mají delší dobu velmi dobře. Obklopeni bohatstvím se zabydleli v pohodlí, které vytěsnilo jejich touhu po opravdovějším křesťanském životě. Lásku vytláčila falešná sebeláska. Sv. Pavel na ně upozorňuje se slzami: „Jejich konec je záhuba, jejich bůh je břicho a vychloubají se tím, zač by se měli stydět. Mají zájem jenom o věci pozemské.“ (Flp 3,19).

Proto netouží po jiném lepším a ženou se do záhuby. (Takže nahrazení takového „dobra“ „zlem“ utrpení, jeví se jako spásný záchranný prostředek.)

Na dalším nepochopitelném místě, kde „zlo“ může mít hodnotu „dobra“, je pronásledování pro Krista, které se stává znamením povolání ke spáse, neboť Ježíš řekl: *„Blahoslavení jste, když vás budou kvůli mně tupit, pronásledovat a vyhaně vám připisovat každou špatnost; radujte se a jásejte, neboť máte v nebi velkou odměnu“* (Mt 5,11n). K tomu si můžeme připomenout, že právě kříž vede ke sblížení s Kristem, jak učil sv. Efrém. Ostatně i Ježíš sám při výzvě k následování řekl: *„Kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho, kdo však svůj život pro mne ztratí, nalezne ho. Neboť co prospěje člověku, když získá celý svět, ale ztratí svou duši?“* (Mt 16,25n)

Kard. Tomáš Špidlík při zabývání se tématem, kdy se „zlo“ může vnímat jako „dobro“ a proto se z něj radovat, připomínal mnicha Antiocha, který udával, že trápení nás chrání před vážnými nepřáteli, kterými jsou hřích a špatné vášně, neboť lenost a blahobyt se stávají svůdci k nejrůznějším neřestem a trpící tak snadno nepromarní svůj čas.

Svědectví lidí, kteří neprohlašují svoji nemoc za neštěstí, ale za milost, nemusíme hledat jen mezi svatými. Je jich více, kteří byli pro donucení zřící se veškeré činnosti, začali uvažovat a smířovat se nejen se svojí situací, ale i s Bohem a využili ji.

Carlo Carreto, po 30 letech ochrnutí následkem zaměněné injekce, říká: *„Připouštím, že šlo o neštěstí, ale Bůh je uměl přetvořit v milost. Když Bůh, který miluje svého Syna, vidí, že někdo nebo něco člověka zasáhlo, má dostatek fantazie k přetvoření zla v dobro, s ním lze nečinnost změnit v kontemplaci, bolestný výkřik v modlitbu, bolest v úkon lásky. Zakusil jsem, že je možné být velmi šťastným i se špatnou nohou. Z bolesti vychází med blahoslavenství. Vlastní zkušeností jsem se dostal k víře v Boha.“*

Carlo Carretto také dává návod na zmírnění bolesti: *„Více miluj, abys méně trpěl.“*

Náš život mezi dobrem a zlem může mít výchovný smysl. Bez zla neoceníme dobro a naopak. Bez utrpení bychom mnohé nepochopili, např. odpočinek bez únavy, radost bez pláče, mír bez války, odpuštění bez nenávisti apod.

Dobro a zlo můžeme posuzovat buď z pohledu lidského nebo z pohledu Bible.

Při výchově nemusí jít o ochotné přijetí bolesti. Nejdříve jsou patrné její negativní stránky, ale člověk s ní ztrácí na své povýšenosti a pýše, které byly překážkou pro vztah s Bohem. Utrpení tak přivádí člověka na správnou cestu.

Člověk se ocitá pro své spojenectví se zlem v jeho mechanismu a zakouší jeho trpkost. Logika uvažování by ho mohla vést k lítosti a setkávání s náhlou smrtí k vážnému zamyšlení.

Utrpení ve světle víry

Výzva k následování Krista znamená přijmout svůj vlastní kříž (srov. Mt 16,24), tj. trpělivě nést své vlastní nedostatky, omezení, nemoci a rovněž odstraňovat aktivní službou lásky utrpení lidí ve svém okolí. Neseme-li trpělivě svůj životní kříž, připodobňujeme se Ježíši. Kdo s Kristem trpí a umírá, vstává s ním i z mrtvých.

Říká se: „Kdo pracuje pro Boha, dělá hodně; kdo se modlí, dělá více, a kdo trpí, dělá nejvíc.“ Neužitečné utrpení je takové utrpení, které nebylo využito k dobrému.

Krev mučedníků vždy přispívala k šíření křesťanství, protože největší obětí lásky k Bohu byla nejvěrohodnějším svědectvím, že Kristus je cesta, pravda a život.

Umírat lze bez problémů, protože i když strach ze smrti je vrozený, je zde někdo, kdo dává sílu jej přemoci. Člověk usilující o smíření s Bohem si uvědomuje, že Boží láska ho převede ze smrti k novému životu – a to k životu věčnému.

Clemens Márz, umírající na rakovinu plic a jater, těsně před smrtí řekl manželce: „Víš, já se těším. Těším se na to, co mě očekává. S napětím čekám na setkání... Nikdy bych nepomyslel, že umírání je tak jednoduché. Je to jako ... jako narkóza“, dokončil vesele.

Je třeba změnit smýšlení

Utrpení a nečekaná úmrtí ve světě jsou varováním, že velmi rychle můžeme být z tohoto světa odvoláni. A současně jsou pobídkou k návratu a k obrácení člověka k Bohu.

O tom, že náš život smrtí nezaniká, svědčí kromě Bible i případy prožitků klinické smrti, kdy pacienti po návratu do života detailně popsali, co se kolem nich dělo v té době. Věci, které by jinak nemohli znát. Mnozí popsali i přechod ze tmy do světla, v němž se setkali s Ježíšem, vyzařujícím lásku.

Pán Ježíš nejednou mluví o náhlé smrti a v evangeliu podle sv. Lukáše opakovaně dodává: „...*Jestliže se nepolepšíte, všichni podobně zahynete.*“ Zatímco Židé pohlíželi na každé neštěstí jako na trest za osobní provinění, Ježíš položil důraz na to, že pohromy mají vést spíše ke změně smýšlení, ke kajícímu. Proto poukazuje na dva případy a říká: „*Anebo oněch osmnáct, na které padla věž v Siloe a usmrtila je: myslíte, že byli větší viníci než všichni ostatní? Ne říkám vám; když se však neobráte, všichni právě tak zahynete*“ (Lk 13, 3-5).

To, že těm, kterým je ještě dán určitý čas, je milost nabízena k možnosti správného rozhodnutí, ukazuje Ježíš hned na to v podobenství o fíkovníku ve vinici, na kterém po tři léta majitel nenacházel ovoce, a proto ho chtěl nechat

porazit, ale vinař se přimluvil: „*Pane, nech ho tu ještě tento rok. Okopám ho a pohnojím, snad příště ovoce ponese. Jestliže ne, dáš ho pak porazit*“ (Lk 13,6-9). Jde o obraz poslední příležitosti k obrácení, o upozornění a varovný signál před utrpením věčným kvůli zatvrzelosti srdce, trvajících na chybném rozhodnutí. Každý z nás může být nečekaně odvolán. Možná mu příležitost zachránit se přinesením „užitečného ovoce“ někdo jiný svou přimluvou u Boha vyprošuje. Možná k té prosbě přidává i své utrpení jako Ježíš při své oběti...

- Co je nesnesitelné, to je trpět pro nic, trpět zbytečně.

Panna Maria a mnozí světcí, kteří zužitkovali své vlastní utrpení pro spásu druhých lidí, zanechali příklad, jak z utrpení prostřednictvím lásky vytvořit nástroj pro spásu. Myšlenka zástupného utrpení byla vyslovená už u Izajáše, ale teprve v Kristově bolesti došla ke konkrétní realizaci. – Každá bolest nabývá vykupitelský charakter a záslužnou cenu jen tehdy, když člověk trpí spolu s Kristem.

Apoštol Pavel poukazuje na bolest přinášející užitek slovy: „*nynější lehké břemeno utrpení zjednává nám nad každou míru věčnou tíhu slávy, protože nám neleží na srdci věci viditelné, ale neviditelné. Věci viditelné přeci pominou, ale neviditelné budou trvat věčně*“ (2Kor 4,17-18). V jiném listě píše: „*Víme, že Těm, kteří milují Boha, všechno napomáhá k dobrému*“ (Řím 8,28).

Někdy nás mohou sužovat naše nesplněné touhy. Bolet nejruznější ztráty a prohry, že to, co mohlo být, není. Krátkost života nás nemusí deptat, ale pozor, jen pokud žijeme zde, můžeme svou budoucnost změnit, jinak nás minulost – nenaplnění smyslu života, kterým je láska – může bolet věčně.

d) K dalším překážkám

Překážky starostí o svět, bohatství a svůdnost k lhostejnosti

Židovská představa Božího království byla obrazně vyjadřována hostinou. Pán Ježíš v podoběnstvích o královské hostině (v ev. Lk i Mt) poukázal mimo jiné na závažnost překážek pro pozvané do Božího království, které se týkají starostí o svět, bohatství a lhostejnosti. Zatímco ev. Matouš (22,5) uvádí lhostejnost, upřednostnění cesty na pole a za obchodem, u ev. Lukáše (14,17-24) je toto znění: „*Když byl čas k hostině, poslal svého služebníka, aby vyřídil pozvaným: ‚Pojďte, vše je připraveno.‘ A najednou se začali všichni vymlouvat: První mu vzkázal: ‚Koupil jsem pole a musím se na ně jít podívat, prosím tě, omluv mě.‘ Druhý řekl: ‚Koupil jsem pět párů volů a jdu je vyzkoušet. Prosím tě, omluv mě.‘ A jiný vzkázal: ‚Právě jsem se oženil, a proto nemohu přijít...‘*“

U prvního jde o upřednostnění majetku, u druhého je důvodem odmítnutí pracovní činnosti a u třetího má přednost svůdnost erotiky. Všechny tři důvody se týkají dání přednosti tomu, co nabízí svět a následné lhostejnosti k Božímu pozvání.

1. Je třeba si uvědomit, že mít majetek přináší užitek jen tehdy, máme-li k němu správný přístup. Mít majetek, to nemá být náplní života, ale prostředkem k využití i pro službu potřebným. V tomto směru má dopomoci najít správný přístup k životu výchova v rodině. Žel tímto směrem se snad ubírá jen správná křesťanská výchova, mnozí kladou důraz na rozmnožení majetku nebo užití si luxusu. Kvůli těmto pozemským cílům odmítají Boha. Jdou za vidinou „svobody“ a stávají se otroky majetku. Všechny hodnoty – tedy i majetek – mají přispívat na cestě k dosažení Božího království, v opačném případě nám cestu k Bohu zatarasí nebo aspoň ztíží.

2. Vystupuje lákavá pracovní možnost, a to často taková, že na přijetí pozvání od Boha najednou nezbývá čas. Právě v době nedělní bohoslužby „musíme“ dělat něco jiného. Den, který patří prožít s Bohem a v radostném společenství rodiny, nelze bez konečných ztrát vyplnit prací za vidinou zisku. Povýšíme-li práci na hodnotu, pro kterou nám nezáleží ani na spáse, ani na Božích darech či vůbec na Bohu, pak můžeme čekat, že se změní v kruté božstvo.

3. Dokonce i „manželství“ se může stát důvodem odmítnutí Božího pozvání, ač bylo ustanoveno ke sdílení vzájemné lásky muže, ženy a Boha. Toto odmítnutí je všude tam, kde vztahy dvojice pohrdají Božím řádem i požehnáním, a kde je dáována přednost různým světským názorům na erotiku místo opravdové lásce. V důsledku jde o náklonnost k hříšnému životu (*viz bod a*) z lhostejnosti k Bohu.

Dále může jít o upřednostňování i jiných nabídek světa slibujících slávu, moc a nejrůznější uspokojení. Zde třeba pamatovat, že to vše je nanejvýš chvilkové, nikoli trvalé, v protikladu k tomu, co se skrývá za Božím pozváním.

Neznalost víry a nepřátelské učení

Oboje spolu souvisí a v katechismu je řazeno mezi důvody popírání a odmítnutí Boha. Myšlenkové proudy, které jsou nepřátelské náboženství se pochopitelně snadno uchytí tam, kde chybí základy víry a prožitky přítomnosti Boha. Zdá se, že jde o zavinění někým druhým, ale i když část viny může nést vnější výchova, člověk se setká se znameními Boha v přírodě i s otázkami, týkajícími se víry. Ve spojení s rozumem i hlasem svědomí má dostatečné možnosti k hledání a nalezení pravého smyslu života. Za jejich odmítnutí a popření proto už převážně nese vlastní vinu.

Bůh vložil do „srdce“ člověka svědomí a v něm i mravní zákon, aby mu pomáhal rozeznávat dobré od zlého. Pro dar svobodné vůle může člověk svědomí ovlivnit, využít k sebevýchově nebo je potlačovat, přehlušit, utlumit.

Na neznalosti křesťanské víry se mohou podílet jak falešné informace o křesťanství, tak naše lhostejnost pro náklonnost k hříšnému životu – překážky zde již zmiňované. Především je zde ale namístě připomenutí povinnosti předávat víru svým dětem a svědectvím svého života ji šířit ve svém okolí.

Důvodem přijetí nepřátelského učení bývá zmíněná neznalost plného křesťanského učení, ale i lákadla Božího nepřítele. Co ateismus a svět bez Boha nabízejí, netřeba zde vyjmenovávat. Každý by měl sám použít rozum a zdravý úsudek ke správnému rozlišení. Jako není jedno zda se požije houba jedlá nebo jedovatá, tak není jedno čím se sytí duch, duše a myšlenky člověka. Není jedno víra jako víra či víra nebo nevěra. Není jedno co člověk sleduje na internetu nebo v médiích. Je nutné nenechat se ošálit sladkostí jedu. Žijeme v záplavě nejrůznějších zpráv a lákadel. Člověk potřebuje informace, aby se mohl orientovat ve složitých situacích. Ale, mnohá slova i filmy ho mohou dezorientovat a svádět.

Pán Ježíš připomíná: „*Každý strom se pozná po svém ovoci ...*“ (Lk 6,44). A dále poukazuje, že z plnosti srdce hovoří ústa. Zkoumejme tedy z jaké „plnosti“ k nám co přichází a naučme se vše správně hodnotit. Dobrou pomocí je světlo evangelia. Je zapotřebí učit se myslet, srovnávat, hodnotit, ptát se znovu a znovu po smyslu, účelu a cíli. Nepřejímat kdejaké cizí myšlenky bez přehodnocení, pamatovat i na vlastní sebekontrolu, nespoléhat jen sám na sebe a využít možnosti prosit Ducha Svatého o dar světla, kde hledat a jak čemu rozumět.

Obavy hříšníka před Bohem

a s nimi spojený útěk před Božím voláním se objevují v odůvodnění odmítání víry až na posledním místě. Vznikají jenom tam, kde člověk ví o Boží existenci a jeho pozvání. Souvisí však také s náklonností k hříšnému životu, připomenutém zde na prvním místě. Člověk ví, že „*nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Buď jednoho bude zanedbávat, a druhého milovat, nebo se bude prvního držet, a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu a mamonu*“ (Mt 6,24).

Mnohý člověk, protože je samolibý, činí se měřítkem všech věcí, bojuje proti svému svědomí. Neumí se ovládat, proto ani netouží vést život v čistotě srdce, nemůže prostě potřebovat Boha, který na něj klade opačné požadavky. Je mu nepohodlný a jelikož ví, že s vědomím Boží existence by jako dosud v poklidu žít nemohl, chytá se, „jako tonoucí stébla,“ tvrzení, že Bůh neexistuje a pro to, co on sám vidí, že ani existovat nemůže. Svůj názor se snaží upevnit tím, že ho vnucuje druhým.

Hledání jiného smyslu života

Smysl života můžeme hledat ve ctnosti lásky a v Bohu nebo v milování sebe. Jinými slovy v Lásce nebo v sebelásce.

Z volby pak plyne i postoj k vlastnímu tělu, zda se stane nástrojem ke službě druhým nebo bude sloužit svým vlastním potřebám. Život není černobílý, ale je

plný hledání a mnohého rozhodování, a proto i zde se kolísá. V podstatě ale jde o zásadní rozdíly, které jednu stranu převáží. Láska a sebeláska jsou sokyně.

Člověk přichází na svět s dědičným sklonem k sobectví. Po narození je zcela závislý na druhých a má dorůst k lásce – k životu pro druhé a pro Boha. K tak náročnému úkolu potřebuje účinnou pomoc. Tou je Boží milost a výchova. Pokud je obklopen vychovateli, kteří mu nemohou poskytnout to, čeho se jim samým nedostalo a podporují sebelásku, s důrazem na sebevědomí, sebeuplatnění, „musíš být lepší než druzí, mít víc...“ – jde o výchovu k uspokojování vlastních potřeb a tím i o návyky zcela opačné, než jaké souvisejí s rozhodnutím pro víru.

Rozhodující pro víru je odpověď na otázku, co nás může čekat po smrti: zda věčný život nebo nicota. Zda život s Bohem nebo v pekle, anebo nanejvýš nějaký neovlivnitelný život. V prvním případě, volíme-li život s Bohem, musíme s ním skrze víru začít žít již zde na zemi. Víra je nám i podnětem k překonávání překážek, které jsou jí kladeny. Ve druhém případě, kdyby nás měla čekat nicota či prázdnota, na něž bychom neměli vliv, nebyl by důvod žít tak, abychom si něco z lásky odříkali. A bylo by také jedno, kdybychom žili sobeckým stylem zvířat „urvi co můžeš.“ Jenže rozum a svědomí nám říkají, že právo silnějšího patří jen mezi zvířata, která člověk má převyšovat svým rozumem a ovladatelnou vůlí.

V čem spočívá otázka dobra při rozhodnutí pro víru...? – V otázce zmrtvýchvstání, v otázce věčného života.

Apoštol Pavel v 1. listě Korint'ánům se touto otázkou zabývá a odpovídá: „*Není-li žádné vzkříšení mrtvých, nevstal ani Kristus! A jestliže Kristus nevstal, marné je naše kázání, marná je vaše víra... Jestliže tedy mrtví nevstávají, ani Kristus nevstal. A nevstal-li Kristus, vaše víra nemá cenu, protože pak jste ještě ve svých hříších, a jsou ztraceni i ti křesťané, kteří už zesnuli. Máme-li naději v Krista jen v tomto životě, pak jsme nejubožejší ze všech lidí. Ale Kristus z mrtvých vstal, a to jako první z těch, kteří zesnuli*“ (1Kor 15,13-20).

To, že Kristus vstal z mrtvých potvrzuje, že je Bůh a že je poslán jako vykupitel. Bez zmrtvýchvstání Krista a zemřelých není odpuštění hříchů ani věčná spása. Pokud by nevstal z mrtvých není Bohem a nemůže nikomu ani dát pro svou smrt ospravedlnění. Ale Kristus vstal a jeho zmrtvýchvstání má nutný vztah i ke vzkříšení všech, kteří jsou s ním spojeni. V tom je smysl víry i naše naděje ve spásu.

Sv. Pavel ve 3.-7. verši této 15.kap. svědčí o tom, že Kristus zemřel za naše hříchy, byl pohřben a třetího dne vstal z mrtvých ve shodě s předpovědí sv. Písma. Upozorňuje zároveň, že se Kristus zjevil apoštolům, s nimiž i pojedl, a na to, že ho vidělo (před jeho nanebevstoupením) i pět set svědků najednou. Pavel se odvolává i na skutečnost, že většina svědků v době psaní jeho listu ještě žije.

Tato publikace není apologetikou, její řádky nejsou určeny k nějakému dokazování, ale k zamyšlení a ke svobodnému rozhodnutí, tak jak to chce Bůh.

DOBRO A ZLO

Toto téma bylo v základě probíráno v článku „Za oponou tajemství bolesti“ a zde jde o to uvědomit si, že vedle rozhodnutí pro víru je zapotřebí osvojením dobrých návyků neboli ctností, vítězit nad protiklady, kterými jsou zlé neřesti.

Pro překonávání zla je vedle role ctností nejvýznamnější pomoc Ducha svatého a modlitba, která představuje spojení s Bohem a tím i nejzákladnější projev víry.

a) Role ctností

Ctnostmi se podle katechismu rozumí trvalá a pevná dispozice konat dobro. Jde o vnitřní postoj projevovaný pozitivními návyky. Sv. Tomáš Akvinský napsal: „*Ctnost není nic jiného než správné užívání svobodné vůle.*“

Mluvíme-li o víře, naději a lásce jako o třech božských ctnostech, nazýváme je tak proto, že „*jejich původem, důvodem a bezprostředním předmětem je sám Bůh. Jsou vlity člověku s posvěcující milostí a uschopňují ho žít*“ (KKKC 384).

Sv. Řehoř z Nyssy když říká: „*Ctnostný život spočívá v tom, že se stáváme podobnými Bohu,*“ myslí zřejmě na Ježíšova slova: „*Vy však buďte dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec*“ (Mt 5,48). Ctnostem je určeno být cestou k Bohu. Podle výkladu dominikánského teologa R.M. Dacíka, Ježíš těmito slovy vyjádřil, že „*nikdy nedosáhneme hranic, u kterých bychom mohli říci dost*“ a znamená to tedy bez míry („*neznají míry*“). P. Dacík zároveň upozorňuje, že nikdy nedosáhneme hloubky Božího poznání a horoucnosti Boží lásky. Avšak osvojením si božských ctností má člověk možnost získat na životě s Bohem podíl, který se v plnosti dostává svatým v nebi.

Vedle tří božských ctností se hovoří o čtyřech kardinálních (z lat. cardinalis = důležitý) neboli základních. Každá z těchto představuje hlavní ctnost pro jednu ze čtyř skupin. Pojmenování i určité členění zaznamenalo během let u různých učitelů jistě nepodstatné rozdíly. Mravní ctnosti v přirozené podobě může mít každý člověk vlastním snažením.

Víra, naděje, láska

Skrze víru máme účast na poznání Boha, naděje se opírá o Boží příslibení a láska je podstatou Boha. – Těmito svými významy se tyto ctnosti, označované jako božské, vlité či nadpřirozené, liší od podstaty obsahu všeobecně používaných výrazů v přirozené rovině, vztahující se jen k člověku. Jen ty ctnosti, které mají svůj původ v Bohu a bezprostředně se k němu vztahují, uschopňují člověka žít v důvěrném vztahu s Bohem. Silou těchto božských

ctností se nám dostává posily pro celkově ctnostný život. Kardinál T. Špidlík napsal: „*Považujeme za správné to, co poznává a zjevuje Bůh; o to usilujeme a dáváme Bohu přednost před vším ostatním.*“ – To je podstata křesťanského života.

Víra je předpoklad Boží lásky a je počátkem vztahu s Bohem. Roste důvěrou k němu projevovanou skutky lásky, které byly a budou nejúspěšnějším hlásáním evangelia. Naše víra musí vést k lásce a bez skutků umírá.

Víru v Ježíše Krista a v jeho církev nemůžeme však někomu dát pouhým přemlouváním, jak zdůraznil kard. Tomáš Špidlík, protože je to dar Boží. O ten lze pouze prosit, výchovou a zejména příkladem svého života usnadňovat druhým jeho přijetí. O tom, že ho rodiče mohou svým dětem vyprosit, svědčí příklad sv. Moniky, matky sv. Augustina (zmíněného v čl. „Na cestách hledání“). Tím podstatným je vytrvalá a zbožná modlitba, na kterou se vztahuje Ježíšův příslib (u Lk 11,9-13).

Víra je nadpřirozenou ctností, která naklání rozum k přijetí Bohem zjevených pravd, a to pro jeho autoritu. Bůh je však na rozdíl od všech autorit dokonalou Láskou. Obrátit se ve svém srdci a věřit evangeliu znamená dát své víře dimenze lásky. K tomu patří i šíření „radostné zvěsti“ o Boží lásce.

Blahořečená matka Tereza z Kalkaty říkala: „*Nemluv a Bohu, nejsi-li tázán, ale chovej se tak, abys tázán byl.*“ To je snad nejvhodnější poučkou pro laickou evangelizaci na každém místě, které mezi lidmi ve světě zaujímáme.

Naděje, jako božská ctnost, je spojovaná s vytrvalou touhou po dobru, kterým je Bůh. Vede k jeho chvále, službě, směřuje ke skutečnému štěstí, jehož naplnění je v Bohu. Pro tuto naději se člověk opírá o pomoc darů Ducha svatého a obrací se na Boha s důvěrou. Naděje je potřebná k tomu, aby člověk přestál dobu těžkých zkoušek a vytrval ve víře.

Když by lásku pokryla vrstva hříchů a ochablá víra se bez ní stala mrtvou, a když by veškerý pokoj z duše vymizel, může naděje ještě zůstat světlem ukazujícím na cíl cesty, k němuž je zapotřebí dojít. Jako ve známém příběhu s adventními svíčkami, může přispět k novému rozzáření vyhaslých ctností.

Na cestě k věčnosti žijeme z této ctnosti naděje. A to tím více, čím více pokračujeme v cestě k Bohu. Síla naděje pochází z vědomí Boží všemohoucnosti, která je milosrdná, a proto chce člověku pomoci. Ježíšovo Srdce probodené pro nás na kříži nám jako důkaz Božího milosrdenství musí stačit. Z něj vytryskl pro nás pramen milosrdenství a nové naděje, jenž nás zve k důvěře. Toto vědomí je zvláště potřebné pro člověka, který musí vést těžký boj s malomyslností a zoufalstvím. Malomyslnost podlamuje síly a odvádí z cesty k Bohu. Často bývá zaviněná přílišným přilnutím a lpěním na něčem

pozemském. Čím více na nás dolehnou životní těžkosti, tím větší máme potřebu vzhlížet k cíli naděje.

Láska byla nazvána královnou všech ctností a apoštol Pavel ji nazval „*svorníkem dokonalosti*“ (Kol 3,14.), podle jiného překladu tou, „*kteřá všechno spojuje k dokonalosti.*“ Spojuje všechny ctnosti v jednotu duchovního života, neboť v lásce spočívá celý duchovní život člověka. Láska nás spojuje s Bohem a uvádí v tajemnou jednotu s ním. Je proto božskou ctností.

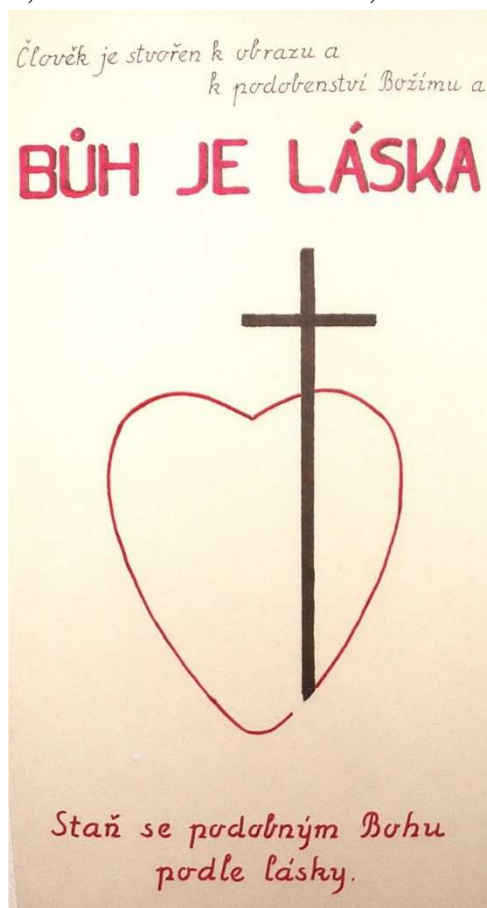
Přijetí Boží lásky, poznávané vírou, nás vede k důvěrnému spojení s Bohem, jak to vyjádřil sv. Jan slovy: „*Kdo vyznává, že Ježíš je Syn Boží, v tom zůstává Bůh a on v Bohu. My, kteří jsme uvěřili, poznali jsme lásku, jakou má Bůh k nám. Bůh je láska; kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh zůstává v něm.*“ (1Jan 4,15-16) – Láska je silou, přetvářející milujícího v milovaného. Jak napsal P. Dacík, miluje-li kdo věci nízké, stává se jím podobným a kdo se spojí láskou s Bohem, stává se s ním jedno, vytváří v sobě jeho podobu, přijímá jeho život, dává se proniknout jeho duchem.

Sv. Albert Veliký napsal: „*Pravou a dokonalou lásku k Bohu má ten, kdo všemi silami vroucně lne k Bohu a nehledá v něm žádný svůj prospěch, ať časný nebo věčný, ale bývá unášen láskou k němu jen pro jeho dobrotu, svatost, dokonalost a blaženost Bohu přirozenou.*“ Svatí se hrozili milovat Boha jen pro odměnu. Vždyť i Bůh ve své lásce lne k duši člověka, aniž čeká od ní užitek, ale touží se s ní sdílet o svou přirozenou blaženost.

Mluví-li se o lásce všeobecně, může jít o lásku zjištnou nebo přející blaho druhé osobě. Při první člověk myslí na sebe a svůj prospěch, v případě druhé jen na milovanou osobu, jejíž blaho mu leží na srdci. A jen tento druhý způsob je pravou láskou jak k Bohu, tak mezi lidmi. První je infikována sobectvím, z něhož je zapotřebí se vymanit skutky opravdové lásky.

Pravá láska vede ke skutečnému přátelství (srov. Jan 15,15), které je možné i mezi člověkem a Bohem pro dar jeho posvěcující milosti. Tento dar nese se sebou odpovědnost za naše nakládání s ním (viz příběh o hřivnách – Mt 25,14-30).

Život mnohých světců ukazuje jejich ochotu vzdát se z lásky k Bohu všeho pozemského, jako cestu touhy po dokonalé lásce. Sv. Pavel doporučuje při užívání světa jednat „jako bychom ho nevyužívali“ (1 Kor 7,31), jinými slovy nezabydli se v něm, tak, že by to mohlo vést

k pocitu závislosti, místo abychom svou vůli podřizovali vůli Boží. Za druhou cestu, směřující k dokonalé lásce, bylo považováno trpělivé snášení životních protivenství, jako oběť z lásky k Bohu. Láska a ochota k oběti jsou dva od sebe neoddelitelné pojmy. Láska touží podávat důkazy své existence skutky a výrazným projevem je zde oběť. Na velikost ochoty k oběti související s láskou upozornil Ježíš slovy: „*Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo za své přátele položí svůj život*“ (Jan 15,13).

Naše láska má stále růst, protože Bůh je hoden nekonečné lásky. Její pomocí se dokážeme odevzdávat Bohu, který si nás zamiloval jako první, abychom s ním byli jedno. Pro lásku k Bohu jsme schopni bez zábran přijímat druhé jako sebe samé.

Ježíš dal svým učedníkům přikázání: „*Milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás*“ (Jan 15,12). Láska je odevzdáváním a přijímáním, jak vyjadřuje i manželský slib ve slovech „odevzdávám se tobě a přijímám tě.“ K zachování lásky se zde pojí úcta a věrnost. Podobnost s láskou Boží není náhodná, „*svátost manželství je znamením jednoty Krista a církve...*“ (KKC 1661). „*Společenství manželů je zapojeno do společenství Boha s lidmi: ,Opravdová manželská láska je pozdvižena k účasti na božské lásce.’*“ (KKC 1639) – Jak krásně by bylo na světě, kdyby lidé žili ze svátostí a panovala mezi nimi opravdová láska.

Apoštol Pavel ve velepísni na lásku zdůrazňuje její důležitost: „*Kdybych měl dar sebevětší a víru měl v nejvyšší míře tak, že bych hory přenášel, ale neměl lásku, nejsem nic*“ (srov. 1 Kor 13).

Potřeba dalších ctností

Mezi základní lidské ctnosti patří: moudrost, spravedlnost, statečnost, mírnost a k nim se pojí další. Mravní ctnosti stojí v opozici neřestem, které úsilím o (opačnou x?) ctnost můžeme účinněji přemáhat.

Proti špatné náklonnosti každého ze sedmi hříchů stojí ctnost k jeho přemáhání. Jedná se o tyto protichůdné dvojice:

pýcha – pokora; hněv – tichost; závist – štědrost; smilstvo – čistota; obžerství (vyjadřující nestřídmost) – střídmost; lenost – pilnost; lakomství – chudoba.

Zastavíme se nejprve u základních ctností a pak u každé ctnosti, která zde stojí v opozici neřesti narušující pokojné vztahy ve světě.

Jak je shrnuto v kompendiu katechismu: „*Lidské ctnosti jsou trvalé a ustálené dokonalosti rozumu a vůle, které řídí naše skutky, vnášejí řád do našich vášní a usměrňují naše chování podle rozumu a víry. Lidské ctnosti, získané a upevňované opakováním mravně dobrých skutků, jsou očišťovány a povznášeny Boží milostí*“ (KKKC 378).

Moudrost – tato první základní ctnost bývá také uváděna jako rozumnost, prozíravost, rozvážnost nebo i opatrnost. Katechismus o ní hovoří v čl. 1806.

Ukazuje ji jako schopnost rozumu rozeznat co je naše pravé dobro, s uměním volit přiměřené prostředky k jeho konání. Připomíná, že „právě moudrost řídí bezprostředně úsudek svědomí“ a vede tak ke správnému jednání, uplatňování mravních zásad i k překonávání pochybností ve věci dobra nebo zla.

Moudrost vede člověka ke správnému rozlišování podstatného od nepodstatného, k rozhodování vždy pro správný cíl a ukazuje mu nejvhodnější způsob jeho dosažení. Napomáhá úměrnému růstu ctností, abychom nepřeháněli jednu na úkor druhé (např. aby štedrost k chudým nepřehlížela vlastní rodinu či šetrnost nezanedbávala lásku apod.). Moudrost tak řídí ostatní ctnosti a pomáhá nám i správně využívat náš čas.

Spravedlnost – je základní ctností potřebnou pro spokojený život v míru a pohodě s bližními i ve zbožném postoji k Bohu. Katechismus o ní hovoří v čl. 1807.

Představuje trvalou, pevnou vůli dávat každému co mu patří. Vůči Bohu je to zbožnost, vůči lidem je to respektování práv každého z lidí a vytváření souladu mezi nimi.

O jejím významu Bible říká:

„Prosazovat spravedlnost a právo je před Hospodinem lepší než oběť“ (Př 21,3).

„Lepší je maličko se spravedlností než mnoho výtěžků s bezprávím“ (Př 16,8).

V osmeru blahoslavenství, vyhlášených Ježíšem, se hned dvě týkají spravedlnosti: *„Blahoslavení, kdo lační a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni“ (Mt 5,6).*

„Blahoslavení, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich je nebeské království“ (Mt 5,10).

O muži Panny Marie, která počala z Ducha svatého, svědčí: *„Protože její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vydat pohaně, rozhodl se tajně se s ní rozejít“ (Mt 1,19).* Zde vidíme spravedlnost, která nemůže jednat podle zákona, protože by nebyla v souladu s láskou a poznáváním v lásce. Zákon požadoval takovou ženu udat, protože mu byla povinna věrností, za jejíž porušení měl být krutý trest. Ve spravedlivém postoji Josef vnímal i její ctnostný život a že spravedlnost bez milosrdenství by zde byla nespravedlností. Až dodatečně mu anděl ve snu potvrdil, že jednal správně a vyzval ho, aby se nebál vzít Marii k sobě...

Ke spravedlnosti tedy také patří vědomí, že není vždy v našich schopnostech dokonalé poznání a že s ukvapeností a bez milosrdné lásky se můžeme ve snaze o spravedlnost i těžce mýlit.

Ke spravedlnosti zákoníků Ježíš řekl: „*Nebude-li vaše spravedlnost mnohem dokonalejší než spravedlnost učitelů Zákona a farizeů, do nebeského království nevejdete*“ (Mt 5,20).

Spravedlivě jedná ten, kdo neustále dbá, aby dal druhým to, co jim náleží a nic z toho si netouží přivlastnit, ani se nesnaží, aby aspoň zdánlivě vypadal lepší nebo se nad druhé povyšoval.

Jsou různé druhy spravedlnosti i ctnosti, které k ní přísluší.

Mezi nimi září „**poslušnost**.“ Vztah poslušnosti se týká dětí vůči rodičům, podřízených vůči nadřízeným, těch, které jsme svým rozhodnutím zavázáni poslouchat: zpovědníka, duchovního rádce, ale i děti učitele. Vždy je namístě vidět i otázku kompetence, s níž souvisí i zodpovědnost. Nebylo by spravedlivé poslouchat v tom, co je hříšné. Na druhou stranu, podle sv. Kateřiny, je namístě poslušnost např. k zástupci Krista i kdyby jednal špatně, protože pak naše poslušnost není pro něj samého, nýbrž jde o poslušnost vůči Bohu. Bylo by nesprávné střídat zpovědníky ve snaze najít toho, který by nám říkal jen to, co chceme slyšet.

Podle teologa dr. R. Dacíka O. P. je poslušnost, jako ctnost, uváděna dokonce v sedmi stupních, přičemž na třetím podřizuje člověk rozkazujícímu svou vůli i rozum a jeho poslušnost se stává dobrovolnou obětí. Další stupeň je vlastní těm, kteří složili řeholní slib poslušnosti. Na této úrovni je také připomínáno, že poslušnost je lepší než oběť, protože jde o podřízení vůle z lásky k Bohu.

Další pomocnicí spravedlnosti je „pravdivost“, neboť bez poznání pravdy těžko může být spravedlnost spravedlivá.

Statečnost – je mravní lidskou ctností při které se člověk zasazuje o poznané dobro tak, že je pro spravedlivou věc schopen obětovat i vlastní život. Katechismus ji popisuje v čl. 1808. Statečnost na rozdíl od odvahy je vždy na cestě k dobru.

Pomáhá překonávat obtíže při úsilí o dobro tím, že při nich posiluje vytrvalost a pevnost. Rovněž posiluje rozhodnutí odporovat pokušení a překonávat překážky mravního života. Dává schopnost přemáhat strach, a to i strach ze smrti. Čelí zkouškám a pronásledování i s odvahou k obětování vlastního života při obraně spravedlivé věci. Katechismus také připomíná Ježíšova slova s výzvou: „*Ve světě budete mít soužení. Ale buďte dobré mysli. Já jsem přemohl svět*“ (Jan 16,33). Pro Kristova následovníka se kříž, kterým se s Ježíšem spojuje, stává mimořádnou silou.

Ke statečnosti se z dalších ctností přičleňuje např. **trpělivost a vytrvalost**. Jejich příbuzenský vztah byl odvozen od stejně potřebné odhodlanosti i zdroje síly. Sv. Tomáš nazval trpělivost kořenem a strážkyní všech ctností. Při jejím opaku se člověk vyčerpává a oslabuje své síly, zbavující se klidu, potřebného

pro růst duchovního života. Vytrvalost pak představuje setrvání v dobrém až do konce.

Mírnost – je poslední základní ctností, nazývanou někdy umírněnost. Katechismus o ní hovoří v čl. 1809. Bývá také uváděna jako tichost – opak hněvu. Notker Wolf ji nazývá střídmostí podle NZ, kde je uvedena i jako umírněnost.

Vidíme určitou propojenost ctností, které si vzájemně pomáhají. Obdoba propojenosti se vyskytuje i u Desatera Božích přikázání, kde porušení jednoho souvisí s porušením dalších.

Tato ctnost je dozorkyní, umírňující všechny vášně a žádosti. Může být představována jako silák držící je na uzdě, aby se nedaly strhnout nesprávným směrem. Mírní přitažlivost rozkoší a má na starosti vládu vůle nad pudy, udržuje touhu v mezích počestnosti a vede k vyrovnanému užívání stvořeného dobra.

Již Starý zákon vyzývá: „*Nedej se strhnout svými touhami, a drž na uzdě své choutky*“ (Sir 18,30). Katechismus u této ctnosti cituje sv. Augustina: „*Žít dobře není nic jiného než milovat Boha z celého srdce, z celé duše, celým svým jednáním. (Mírností) se mu prokazuje bezvýhradná láska, kterou nemůže zvíkat žádná obtíž (v čemž se projevuje statečnost), láska, která poslouchá jen Boha (to je spravedlnost), která je bdělá v posuzování všeho, aby se ponenáhlu nevloudil klam nebo lest (to je prozíravost).*“

Dále tuto ctnost jmenuje mezi plody Ducha, které jsou dokonalostí, kterou v nás Duch svatý utváří jako prvotinu věčné slávy. „*Tradice církve jich vypočítává dvanáct: láska, radost, pokoj, trpělivost, shovívavost, vlídnost, dobrota, mírnost, věrnost, tichost, zdrženlivost, čistota*“ (Gal 5,22-23 Vulg.), (KKC 1832).

Zastavení u ctností, které jsou opakem hlavních hříchů:

pýchy, hněvu, závisti, smilstva, nestřídmosti (obžerství), lenosti a lakomství.

Ctnosti pokory, tichosti, štědrosti, čistoty, střídmosti, pilnosti a chudoby jsou opakem neřesti. Pomáhají člověku vymanit se z neřestí, které narušují pokojné vztahy ve světě. Proto společně s láskou jsou pro tento svět obzvláště potřebné.

Pokora – je především opakem pýchy a s ní související sobeckosti, ctižádostivosti, domýšlivosti. Světci ji nazývají kořenem všech ostatních ctností, které bez pokory trvale neobstojí. Sv. Augustin vysvětloval, že čím vyšší má být stavba našeho duchovního života, tím hlubší potřebuje mít základ, kterým je pokora. Ona je základem dokonalosti a nejvíce připomínanou ctností Panny Marie, která se před Bohem oceňovala až k nicotě, a to pro pouhý podíl na přirozenosti Adama, jehož byla potomkem. Jak bych se tedy podle jejího příkladu měl pokořovat já, který vedle podílu na prvotním hříchu, sám jsem

spáchal nesčetné hříchy, a navíc mám zodpovědnost za druhé, kteří dál uráží Boha?

Cílem a pohnutkou k pokoře nemá však být odvrácení trestů za hříchy, nýbrž navrácení a nahrazení zlehčené a ztracené cti Stvořiteli a Pánu, o niž jsme jej svými hříchy připravili.

Evangelium nám v podobenství nastavuje obraz farizeje a celníka jako kontrast pýchy, která bude pokořena a jaké povýšení se dostane pokoře:

„Dva lidé šli do chrámu, aby se modlili; jeden byl farizeus a druhý celník. Farizeus se postavil a modlil se v duchu takto: 'Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé: lupiči, podvodníci, cizoložníci nebo i jako tamhle ten celník. Postím se dvakrát za týden, odvádím desátky ze všech svých příjmů.' Celník však zůstal stát vzadu a neodvažoval se ani pozdvihnout oči k nebi, ale bil se v prsa a říkal: 'Bože, buď milostiv mně hříšnému!' Říkám vám: Celník se vrátil domů ospravedlněn, ne však farizeus. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížěn, a kdo se poníží, bude povýšen“ (Lk 18, 9-14).

„Pokora spočívá v tom, že se nad jiné nevynášíme, ani se nevydáváme za dokonalejší, ba ani nežádáme být před druhými“ (sv. Fr. Saleský).

Celý Ježíšův život, od narození ve chlévě až po umývání nohou apoštolům a přijetí kruté smrti, stanovené pro vzbouřené otroky, je školou pokory. Apoštol Pavel vyzývá: *„Nikdo z vás ať nehledí jenom na vlastní prospěch, ale i na prospěch druhých. Mějte v sobě smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš: ačkoli má božskou přirozenost, nic nelpěl na tom, že je rovný Bohu, ale sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka a stal se jedním z lidí. Byl jako každý jiný člověk, ponížil se a byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži.“ (Flp 2,4-8).*

Sv. Terezie říkala: *„Pokora je pravda.“* Sv. Tomáš řekl, že *„pravidlo pokory je v poznání.“* Pokora předpokládá poznání Boha a poznání sebe. *„On je všechno a člověk vedle něj nic“* (viz jedna vize sv. Kateřiny Sienské). Pramen opravdové pokory vyvěrá z úcty člověka k Bohu. K pokoře vede vědomí hříšnosti a vlastní slabosti i dokonalosti Boží.

Sv. Petr vyzývá: *„Opásejte se všichni ve vzájemném styku pokorou, neboť Bůh se staví proti pyšným, ale pokorným dává milost“ (1 Pt 5,5).*

Tichost – je opakem hněvu stejně jako smířlivost a umírněnost. Ježíš Kristus učí této ctnosti, stejně jako té předchozí, svým příkladem. Vyzývá, nás: *„Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. Vezměte na sebe mé jho a uče se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pro své duše odpočinek“ (Mt 11, 28-29).*

V osmeru blahoslavenství slibuje: *„Blahoslavení tiší, neboť oni dostanou zemi za dědictví“ (Mt 5,5).* Jedná se o tiché, kteří v soužení si uchovávají odevzdanost do Boží vůle. Nepřijdou zkrátka. V biblickém pojetí se jedná o Zaslíbenou zemi. U Mojžíše šlo o Palestinu, ale v žalmech se již vyskytuje

v přeneseném významu jako nové mesiášské království. Kristova tichost byla Izajášem předpovězena (viz Iz 53,7).

Štědrost – představuje upřímné přání dobra druhým lidem, které je projevované skutkem. Jejím opakem je závist, která vychází ze sebelásky, projevuje se vnitřním smutkem nad dobrem bližního a přeje mu zlé, zatímco štědrost vychází z lásky a provází ji radost.

Evangelium na téma této ctnosti mluví jasně. - „*Dávejte a dostanete: ... Jakou mírou měříte, takovou se zas (Bůh) naměří vám*“ (Lk 6,38).

Čistota – je podřizování tělesných a duševních sil lásce k Bohu a k člověku v tom stavu, do kterého nás Bůh povolal.

Opakem je zde smilstvo, které od nepaměti ničí svatost rodinného života, převrací a znehodnocuje vzácný Boží dar – lidskou lásku.

Čistota ve stručnosti představuje zdrženlivost před manželstvím, věnost v manželství i v zasvěceném životě. Tato mravní ctnost uschopňuje k sebeovládání, které je projevem lidské svobody, zaměřené na darování sebe sama. Vede k opravdové lásce podle evangelia. Učí myslet a vidět bez žádostivých myšlenek, vzdalujících od Boha. Člověk se s její pomocí stává ve svých vztazích bohatší, zralejší, svobodnější a láskyplnější.

Těch, kdo o ni usilují a přijímají ji jako milost, se týkají Ježíšova slova: „*Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha*“ (Mt 5,8).

K dosažení této čistoty srdce vede cesta lásky ve spojení s Bohem prostřednictvím modlitby a svátostí. Celibátní čistota zasvěcených osob, které se rozhodly cele (srdcem i tělem) patřit Kristu, má svůj konkrétní význam pro službu jemu a je odpovědí na jeho lásku.

Střídmost – představuje sebekázeň, která je opakem lidského sobectví a požitkářství, označovaného za obžerství a nestřídmost. Jídlo a pití má sloužit k udržení života, jehož smysl je v něčem jiném, a proto uspokojování naší chuti ani jiným přehnaným nárokům nepatří přední místo.

Brzdou a projevem této sebekázně je půst. Ten jako úkon pokání ve spojení s modlitbou se stává velkou duchovní hodnotou, kterou lze dojít smíření s Bohem.

Pilnost – je opakem lenosti v práci i v duchovním životě. Heslo sv. Benedikta „*Modli se a pracuj!*“ vyzývá k činnosti, která posvěcuje život a zdokonaluje naše vzájemné vztahy. Modlitba je láskyplný vztah k Bohu, který nemá být naší činností narušen, ale má se stávat jejím posvěcením, aby byla užitečná.

Práce je Božím přikázáním. „*Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci*“ (2.Moj. 20,9). Tedy pracovat, a nikoliv žít z práce druhých. Nečinnost se

protiví Božím záměrům s člověkem. Lenost je nechuť k činorodé, obětavé a platné lásce jak vůči Bohu, tak vůči bližnímu.

Konstituce Světlo národů prohlašuje, že každodenní práce, koná-li se ve spojení s Duchem svatým, stává se obětním darem, kterým se křesťan připojuje k dílu a činnosti Ježíše Krista (odst. 34). Práce křesťana není motivována jen odměnou a penězi, ale službou, obětavostí a snahou prospět nejbližším a celé společnosti.

Chudoba – je-li ve smyslu evangelní rady, je ctností. Je opakem nezřízené lakoty, protože v podstatě jde o postoj lásky, při němž člověk nelpí na materiálních hodnotách a pro sebe využívá jen to, co skutečně potřebuje, aby ostatní bylo moudře využito ve prospěch jiných. Křesťanská chudoba je v opozici ke konzumismu, kterému je jedno, že mnoho jiných trpí vážným nedostatkem.

Pro ty, kteří se rozhodli k důslednému životu podle evangelních rad v řeholním řádu, je tato ctnost závazkem pro slib daný Bohu. Mimo to, že je následováním Krista, konkrétním projevem lásky k němu, je vnitřním osvobozením a uvolňuje řeholní osobu k dalšímu různému nasazení pro Boha. Přitom nemusí jít vždy o sdílení života s chudými jako u matky Terezy, o život v nedostatku, ale o život v komunitě, kde místo soukromého vlastnictví je vše společné jako u prvních křesťanů. Užívání jednotlivcem však závisí na souhlasu představené osoby a jako v případě poslušnosti i tato ctnost vychovává k pokoře.

Chudí v duchu jsou ti, kteří jsou disponováni svým postojem očekávat vše od Boha a jejichž srdce nevyhledává nabídky světa. Podle Jeruzalémské bible mají ducha chudých. V biblickém významu jde také o ducha ponížení pokorných, vědomí vlastní nedostatečnosti. V horském kázání je Kristem řečeno: „*Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je nebeské království*“ (Mt 5,3).

b) Nejpádnější argument a působení Ducha svatého

Jeho působení můžeme nazvat působením Dobra ve světě. Víra vnímá Ducha svatého jako dárce pokoje a milostí přicházejících od Boha.

„*Bůh se ve své dobrotě a moudrosti rozhodl zjevit sebe samého a oznámit tajemství své vůle (srov. Ef 1,9): že lidé prostřednictvím Krista, vtěleného Slova, mají v Duchu svatém přístup k Otci a stávají se účastnými božské přirozenosti (srov. Ef 2,18; 2 Petr 1,4), /KKC 51/.*

Je přítomný v Božím slově, ve svátostech a v církvi. Křesťanská zbožnost je trinitární: V Otci skrze Syna v jednotě Ducha svatého.

Bůh nás chce skrze Syna prostřednictvím Ducha sv. uvést do svého života. Syn Boží sestoupil mezi nás, nikoliv proto, aby udělal pořádek, ale aby lidi přitáhl k sobě a uvedl je z povrchního do plného života u Otce.

Jako Bůh má právo stanovit si podmínky, jak máme se svým životem nakládat. Ale právě jako Bůh vidí, která cesta je nejlepší, což my si nanejvýš vždy můžeme pouze domýšlet. On je Láska a už proto je pro nás tím nejlepším rozhodnutím odevzdat se mu s důvěrou, bez toho, že bychom „chtěli pochopit to, co pochopit nejsme schopni.“ - Vím, že je toho moc a mé ego a má pýcha i domýšlivost ve vlastní rozum se tomu brání. Přesto mnohým svatým dopomohl rozum právě k tomu, co lze nazvat „vrhnutím se do Boží náruče“ a udělat své „já“ šťastnějším, než by bylo možné jakýmkoliv jiným způsobem. Opak pýchy – pokora je vyvýšila daleko výš, než by byla schopna je vyvýšit pýcha. Právě pro svou odevzdanost a důvěru pochopili více než je člověk světa, byť sebevíce studovaný, schopen pochopit.

Ježíš nepřišel za každého z nás prolít všechnu svou krev z nějakého rozmaru či za účelem svého povýšení. Vždyť on – Bůh z Boha, žijící v Nejsvětější Trojici v naprosté plnosti lásky, nic nepostrádal a nic dokonalejšího, většího ani svobodnějšího nemůže být. Tak proč se vydal do rukou lidí? – Je snad jediná odpověď: Aby rozšířil svou nezvětšitelnou lásku o srdce lidí, které se rozhodl uvést do svého života, do společenství lásky Nejsvětější Trojice, aby s ním sdíleli Lásku, kterou sdílel od věčnosti. On, nestvořený, jedné podstaty s Otcem, žil v lásce tak silné, že od věčnosti tvoří soupodstatnou osobu Trojjediného Boha.

Neskonale se ponížil, aby nás mohl povýšit. Ve svém ponížení ukázal, kdo je a jak nás miluje. Sebe nám dal za vzor i za vstupenku do nebe. Stačí ho přijmout za učitele lásky a dojít ke ztotožnění s jeho neskonalou láskou.

Začněme s pomocí Ducha svatého docela malými krůčky. Potřebujeme sice dojít k dokonalé lásce vůči Bohu, ale toho nějak zatím nejsme schopni. Svatý Jan v 1.listě píše: *„Kdo nemiluje svého bratra, kterého vidí, nemůže milovat Boha, kterého nevidí. A on nám dal toto přikázání: aby ten, kdo miluje Boha, miloval i svého bratra. (1 Jan 4,20n)* A jak je to s naší láskou k těm nejbližším, k partnerovi v manželství?

Začněme se učit třeba zde. Vezmeme-li docela obyčejnou lidskou lásku, můžeme udělat její určitý povrchní rozbor za pomocí toho, co si dříve zamilovaná dvojice dokáže později vzájemně vyčítat jako nedostatek lásky, dokonce až jako důvod jejich rozvodu. (Jejich výčitky mohou být někdy jen v srdci, nevyřčené nahlas, takže nevyvolají sice hned reakci, ale jsou příčinou zranění.)

Z toho můžeme odvodit lidskou představu lásky, najít v čem ji vidíme my sami, jakou požadujeme, a ač Bůh nás podobně také tak miluje, my vůči němu zůstáváme dlužníky. Půjde zde o jistou formu sebepoznání, potřebnou pro další kroky.

Také je vhodné si připomenout skutečnost trvalé a neměnné Boží lásky k nám i 16 podob lásky (pohromadě před koncem této části) jak je ve 13. kap. Korint'anům uvedl apoštol Pavel [*v závorkách odlišný výraz v ekumenickém vydání*].

Časté výčitky partnerů, které provázejí ničení vzájemné lásky, obvykle začínají od slov: „Ty už mne nemiluješ“ – a emotivně se vyčítá či vyjmenovává proč.

Vytvořme si z tohoto, už každý sám, obraz očekávané lásky:

Kdybys mě měl rád (ráda) tak bys udělal... – (to či ono, přestože je ti to nějak zatěžko, protože to znamená určitou obět') najednou se vidí i drobnosti, které si člověk dříve ani neuvědomil, ale jedná se o skutky, které byť i malé, soužití zdokonalují.

Kdybys mě měla ráda, tak bys pochopila, že já teď potřebuji dělat něco jiného a dala mi pokoj.

(skrže knihu Bible Kazatel /3,1-8/ nám Bůh říká, že „všechno má svůj čas“)

– „lásky je však dobrosrdečná [laskavá], shovívavá [trpělivá], nemyslí jen a jen na sebe [nehledá svůj prospěch]“ (1Kor 13,4-5) – „lásky všechno omlouvá [ať se děje cokoliv, láska vydrží]“ (1Kor 13,7).

Kdybys mě měl rád, tak bys přemýšlel, čím mi udělat radost. (Žitá láska je důvodem k radosti a v dokonalé podobě čeká u Boha všechny osoby čistého srdce)

Kdybys mě měl rád, tak by sis udělal čas na... (a Bůh ten čas pro nás má)

Kdybys mě měl rád, tak bys mi pomohl s dětmi (a Bůh svou milostí pomáhá, jen je třeba odpovídajícím způsobem prosit – s pokorou, důvěrou, vytrvalostí)

Kdybys mě měl (a) rád (a), tak bys tolik nerozhazoval (a) peníze...

Kdybys mě měl rád, šel bys se mnou na koncert... /zde bývá ještě „předhazován“ někdo jiný, kdo se svou partnerkou jde. Případně je zde zdůrazněno, že jiný si jde kam chce, ale ona či on musí.../ (Bůh ten chce být s námi, kamkoli půjdeme, vyjma za tím, co škodí naší duši) – „lásky je shovívavá (takže nevyčítá), nezávidí (1Kor 13, 4).

Kdybys mě měl rád, nepřehlížel bys, co vše pro tebe dělám /násl. výčet činností/ avšak láska „se nevychloubá“ (1Kor 13,4).

Kdybys mě měl rád, nebyl by ti lhostejný můj názor (a Bůh, který dal svobodu názoru čeká, že za ním, o tom svém si přijdu popovídat) „Láska nemyslí jen a jen na sebe [nehledá svůj prospěch]“ (1Kor 13,5).

Kdybys mě měl rád, tak bys byl doma, nechodil tak často.../ za svou zálibou/ (a Bůh zůstává v kostele ve svatostánku a čeká...) „lásky všechno vydrží [vytrvá]“ (1Kor 13,7).

Kdybys mě měl rád, neobdivoval bys druhé, ale všímal si mne.

Kdybys mě měl rád, tak bys mi nebyl nevěrný... (a Bůh zůstává věrným i když my sami jsme nevěrní – 2Tim 2,13) „láska nedělá co se nepatří [nejedná nečestně]“ (1Kor 13,5).

Kdybys mě měl rád, nebyl bys tak domýšlivý (a Bůh zná pravdu).

Kdybys mě měl rád, nedělal bys mi naschvály... „Láska zapomíná, když jí někdo ublíží /-nikomu nic nepřipisuje k tíži/ [nepočítá křivdy]“ (1Kor 13,5).

Na partnerovi najednou vadí (dříve přehlížené chování): různé dávné závislosti a neřesti (mezi nimi i ty, před kterými někdo již na počátku vztahu varoval), ale „láska se nerozčiluje [nedá se vydráždit] (1Kor 13,5) – a Bůh snáší naše provinění, Boží Syn se dokonce na kříži modlí za své trýznitele a vrahy, aby jim to nebylo připsáno k tíži; omlouvá je, že nevědí, co činí.

Výčitky přechází v hádky, pro které je druhý viděn jako nesnesitelný,

- na všem bazíruje, chce, aby bylo vše podle něj, je puntičkář
- stále něčím vyhrožuje, je pesimista nebo zase cholerik
- ať řeknu cokoliv, druhý v tom vidí něco chybného, proto nezbyvá než stále přemýšlet, jak ten druhý chce, aby to bylo řečeno
- stále zevšeobecňuje přidáním „ty vždycky“
- předhazuje, že jinde mohou mít uklízeno, nesnese nic odloženého na dřezu
- neuklízí si ponožky, pohazuje oblečení
- má nepřiměřené požadavky, hledí na vnější vzhled a je pro něj důležitější upravená kolegyně v práci, než upracovaná manželka
- vidí, co pro partnera udělá druhý, ale moje snahy ne (výtky bývají i pro malý výdělek), nezřízeně touží po tom, co mají druzí, nakonec i po zdravějším partnerovi
- často mluví o zdravotních potížích, jako by je měl jen on
- někde se druhému vyčítá, že spolu nemohou mít děti, jinde zase že došlo k početí, když se to rozhodně nehodí, protože... (kde je odevzdanost a společné nesení nesnází z manželského slibu?)
- ty mě už nevěříš?!
- ty už mě nemiluješ! „Láska nikdy nad ničím nezoufá [má naději]“ (1Kor 13,7).

Mimo tyto postoje, objevuje se ještě jeden hříšný, při němž se o pocitech nemluví s manželským partnerem, ale s přítelem či přítelkyní, kterým je dávana důvěra sdělením, jak život s dosavadním partnerem je těžký, jaké on má chyby

a požadavky, cože si manžel myslí... Ve skutečnosti jde o hledání podpory názoru, že s ním se žít nedá, protože je např. líný, zbabělý, už nemiluje jako dřív a je to zoufalé; a přemýšlí, jak by se mu dalo co nejvíce špatného udělat (případně ho ještě napravit, nebo se ho zbavit jen proto, že se stal invalidou), a tak sebe „spravedlivě“ uspokojit.

Dostává-li se křesťan na cestu k takovému stupni nelásky vůči osobě, které dal před Bohem slib, že jí zachová lásku, úctu a věnost, že ji nikdy neopustí a ponese s ní dobré a zlé až do smrti, nemůže milovat Boha, kterého nevidí. Kde je odevzdanost osobě, kterou přijal se vším, co ji v budoucnu bude čekat?

Je zapotřebí si uvědomit, kam to všechno vede, jak se mezi lidmi vytrácí pokoj, mírumilovné soužití a že jde o zpronevřování se jak daným slibům, tak darům od Boha, s přirozenými následky... Každý je sám za sebe zodpovědný k čemu se rozhodne, ale toto rozhodnutí svými následky dopadá i na ostatní lidi, jak o tom bylo řečeno u problému bolesti.

Člověk sám, zejména na vlastní sebeovládání je slabý, ale je zde stále možnost spolupráce s Boží milostí, které je tím více, čím více je využívána. S tou pak je možné nejen ovládnout sebe samého, ale i měnit svět k dobrému.

Nic nezvládnou vlastní silou, ale v síle Boží milosti, pokornou službou lásky, která se stává světlem pro rozhodování, pro víru dalších lidí. Duch Boží vane, kde chce (srov. Jan 3,8 s vysvětlivkou), působí zejména ve svátostech, a to v různé míře podle toho, jak je přijímající disponován, případně mu byla vyprošena milost někým druhým.

Po příkladu Krista na kříži a svatých, má i každý z nás se modlit za ty, od kterých cítíme ublížení a toužit po tom, aby se jim dostalo odpuštění.

Zopakujme si častěji 16 rysů lásky, jak je v listě Korint'ánům popsal apoštol Pavel:

„Láska je shovívavá [*trpělivá*], je dobrosrdečná [*laskavá*], nezávidí, láska se nevychloubá, nenadýmá [*není domyšlivá*], nedělá, co se nepatří [*nejedná nečestně*], nemyslí jen a jen na sebe [*nehledá svůj prospěch*], nerozčiluje se [*nedá se vydráždit*], zapomíná, když jí někdo ublíží /-nikomu nic nepřipisuje k tíži/ [*nepočítá křivdy*], má zármutek, když se dělá něco špatného [*nemá radost ze špatnosti*], ale raduje se, když lidé žijí podle pravdy [*vždycky se raduje z pravdy*]. Láska všechno omlouvá, všemu věří [*ať se děje cokoliv, láska vydrží*], nikdy nad ničím nezoufá [*má naději*], láska všechno vydrží [*vytrvá*]. Láska nikdy nepřestává...“ (1Kor 13,4-8).

V začátku této své velepisně na lásku sv. Pavel zdůraznil, že kdyby neměl lásku tak všechno ostatní mu nic neprospěje. Uvedl: „...**kdybych rozuměl všem tajemstvím, ovládal všechno, co se může vědět, a víru měl v nevyšší míře, takže bych hory přenášel, ale neměl lásku, nejsem nic**“ (1Kor 13,2).

Zákonem křesťanského života není jen psaný zákon, ale je jím působení Ducha svatého, který křesťana oduševňuje a řídí. – LÁSKA V DUCHU SVATÉM.

Z nauky o Trojici je vyvozováno, že Bůh nás miluje v Duchu svatém, skrze něj je nám vlita do srdce láska a my jsme tak schopni milovat Boha jen v něm.

„Boží láska je nám vlita do srdce skrze Ducha svatého, který nám byl dán“ (Řím 5,5).

To platí pro manželskou dvojici i pro křesťanskou rodinu.

Vstup do svátostného manželství, rozhodnutí pro lásku, která je božskou ctností, to je i rozhodnutím pro víru a pro život z víry. Novým rozhodnutím pro víru je i každé zbožné přijetí kterékoli svátosti, neboť je obnoveným otevřením se pro působení Ducha svatého.

Nemusí být těžké pochopit, že tato rozhodnutí ve svém důsledku jsou schopná změnit stav společnosti, rozpadajících se rodin, a tak zastavit zhoršující se morálku a vztahy mezi všemi lidmi. Zůstane však těžké přemáhání sobeckosti, dokud nad ní zcela nezvítězí láska. Rozhodování pro dobro proto zůstane ohrožováno ze strany zla.

c) Význam modlitby

Snad by se dalo říci, že tento význam je v jednoduchém způsobu, kterým se hříšný člověk dostává k audienci u Boha. Nejsou pro ni nutná žádná pravidla, je pouze zapotřebí mít pokorné a otevřené srdce, připravené sdílet Boží přítomnost, toužit po ní.

Ctnosti víry, naděje a lásky, jakož i duchovní život, jsou nemyslitelné bez modlitby. Jak ThDr. Josef Zvěřina učil: *„Pravá modlitba je dar, je milost, je spojení a společenství s Bohem.“*

Katechismus Youcat v čl. 469 o modlitbě říká: *„Modlitba je povznesení duše k Bohu. Když se člověk modlí, vstupuje do živého vztahu s Bohem. Modlitba je velká brána víry. Ten, kdo se modlí, přestává žít jen ze sebe, pro sebe a z vlastních sil. Ví totiž, že existuje Bůh, s nímž může hovořit, a tak se mu víc a více svěřovat. Už nyní hledá kontakt s tím, se kterým se jednoho dne setká tváří v tvář. Proto k životu křesťana patří každodenní modlitba. Modlitbě se ale nedá naučit tak jako nějaké technice. Modlitba je totiž vždy darem, který člověk dostává právě tím, že se modlí.“*

Sv. Terezie z Avily, označovaná za učitelku modlitby, o ní říkala: *„Modlitba není záležitostí mnoha slov, ale mnohého milování.“* Definovala ji jako úkon lásky. Pro ni byla vnitřní modlitba rozvíjením důvěrného vztahu přátelství při

častém rozhovoru o samotě s tím, o němž víme, že nás miluje (viz VIII. kap. Život).

Další karmelitka, sv. Terezie z Lisieux, která v dětství nazývala vnitřní modlitbu myšlením, u něž ráda setrvala, později napsala: „*Modlitba je pro mne vzlet srdce, je to prostý pohled k nebi, je to zvolání vděčnosti a lásky ve zkoušce i radosti.*“

V modlitbě projevujeme Bohu vděčnost, chválu nebo mu přednášíme své prosby a starosti. V soukromé modlitbě můžeme používat slova, nebo jen tak, před křížem či svatostánkem anebo na kterémkoliv místě, jen sdílet Boží přítomnost. Můžeme myslet na projevy Boží lásky vůči nám nebo v srdci uvažovat nad některou částí z evangelia. Taková modlitba se nazývá rozjímání. S užitkem bývá vedeno tak, že začneme prosbou k Duchu svatému, s uznáním viny a lítostí nad tím, čím jsme se Bohu vzdalovali a prosbou o odpuštění. Používáme-li Bibli, je doporučováno vybranou část si opakovaně přečíst a zaměřit se na to, co nás nějak zaujme, osloví. Potom v zamyšlení nad těmi slovy upřeme pohled jakoby do budoucna, jak to souvisí či má souviset s mým životem, jak by ho mělo ovlivnit. – Zde je místo pro tiché setrvání a v závěru svou situaci a plány i souvislosti předložíme Bohu.

Ve zdánlivé nečinnosti se vnitřní modlitba stává činností vlastního nitra a posiluje víru, naději a lásku.

Podstatou každé modlitby je náš postoj před Bohem. Pán Ježíš nám ukázal na jeho význam v podobenství o farizeovi a celníkovi (*Lk 18,9-14*), uvedeném zde v kap. „Zastavení u ctností...“ Farizeus přistoupil k modlitbě se sebevědomím, že udělal vše, co měl udělat a přehlédl, že jeho povyšování se nad druhé, od nichž se distancoval, není v souladu s láskou, kterou Bůh právem očekává – proto nemohl dojít ospravedlnění. Celníkův pravdivý postoj s prosbou o slitování nemohl nezasáhnout božské otcovské srdce (srov. Podobenství o marnotratném synu – *Lk 15,11-32*), proto se mu dostalo ospravedlnění.

Pokora je nezbytnou dispozicí pro povznesení duše k Bohu. Sv. Terezie z Lisieux zdůrazňuje: „*O co více jste pokornější, o to budete šťastnější.*“

Vedle osobního přístupu k Bohu je přístup společný, zejména v liturgické modlitbě, při slavení eucharistické oběti a také všude tam, kde se sejdou alespoň dva nebo tři v Ježíšově jménu. On přislíbil: „*kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich*“ (*Mt 18,20*). Když se Ježíš po poslední večeři loučil s apoštoly, řekl jim: „*Za cokoli budete prosit ve jménu mém, to všechno udělám, aby Otec byl oslaven v Synovi*“ (*Jan 14,13*). A podobně znovu: „*O cokoli budete prosit Otce ve jménu mém, dá vám. Dosud jste o nic neprosili ve jménu mém. Proste, a dostanete, aby se vaše radost naplnila*“ (*Jan 16, 23-24*). – Slova „ve jménu mém“ můžeme zde vidět jako „kvůli mně,“ zatímco v předchozím vyjádření „kvůli Otci,“ pro jeho oslavení v Synovi. Nelze si tedy myslet, že dosáhneme splnění čehokoliv, zejména toho, co by se vymykalo „Boží

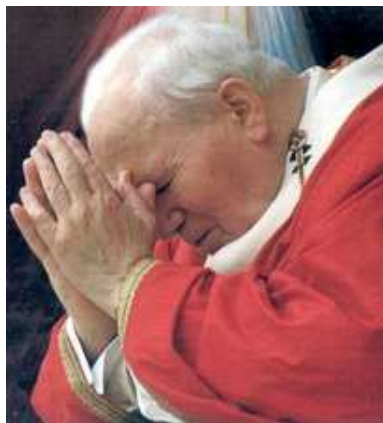
oslavě.“ K Boží oslavě směřuje to, co se týká záchrany člověka, spásy jeho duše. „Ve jménu mém“ vidíme i ve smyslu „odvolávat se při modlitbě na mně.“ To je důvodem, že církev většinu liturgických modliteb končí slovy: „Skrze Krista, našeho Pána.“

Apoštol Pavel nám připomíná: „*Děkujte stále Bohu Otci za všechno, ve jménu našeho Pána Ježíše Krista*“ (Ef 5,20). Náš dík má být nedílnou součástí našich modliteb. Je dokonce doporučováno děkovat za vše, i za nepříjemné, a takové děkování je označováno za nejlepší prosbu, protože představuje přijímání všeho z rukou Božích. V názoru, co je k našemu vlastnímu prospěchu, se můžeme mýlit, v otázce dostatečné důvěry ve vyslyšení cítíme svou slabost, takže pak nemůže jít o modlitbu v síle Ježíšova jména a jeho postoje. Otevřeme-li Písmo svaté, čteme: „*Duch (sv.) nám přichází na pomoc v naší slabosti. Vždyť ani nevíme, oč se máme vlastně modlit. A tu sám Duch se za nás přimlouvá vzdechy, které nelze vyjádřit a (Bůh), který zkoumá srdce, ví, co Duch žádá, a že jeho přimluva za křesťany je ve shodě s Boží vůlí*“ (Řím 8,26n). – Takto Bůh sám nám vychází naproti, když se k němu začínáme obracet (viz Lk 15,20).

A zdá-li se, že nás Bůh neslyší, může to být proto (jako u mnoha světců), aby se osvědčila a posílila naše vytrvalost (která je vedle pokory udávána za nutnost) nebo má Bůh pro nás připraveno něco užitečnějšího, zatímco splnění námi očekávaného by nakonec nebylo k našemu dobru. Nechme proto na Pánu, jakou cestou a kdy nám odpoví. Mějme však pro něj stále připravené srdce.

Modlitba je někdy duchovní zápas, někdy je to odevzdání celého bytí. V některé chvíli je jakoby prostým spočinutím v Bohu, v tichosti. A v tom je možná jeden z vrcholů modlitby. Tou nejvýznamnější modlitbou je eucharistická ve mši svaté, při níž se stáváme spoluúčastníky nekrvavého zpřítomnění Kristovy oběti na kříži i s jejím dovršením v oslavě vzkříšení. On sám ji podává za nás Otci, abychom my byli obdarováni jejím účinkem a dosáhli sjednocení s Bohem.

Skrze modlitbu se máme také naučit mít srdce připravené pro své bližní, pro ty, kteří k nám patří, s nimiž se setkáváme – a to ať jsou jacíkoliv. Vždyť jací jsme my, ve srovnání s Bohem? A jak naše duše potřebuje být Bohem přijata? – Tak je zapotřebí naučit se přijímat ostatní lidi.

V tom je smysl, který většinou přehlízíme.

NA CESTĚ SVOBODY

„Hlavní příčinou všeho neštěstí jsou nezřízená přání – chtít víc, než je třeba, nebo chtít něco, co škodí duši. Moderní svět se snaží reklamou naše potřeby a přání rozmnožovat, nikdy je však nemůže všechny uspokojit. Naše touhy jsou nekonečné. Odtud naše úzkosti, naše nespokojenost, zklamání a smutek. Jediným východiskem je ovládnout své smysly umrtvováním.

Protože v naší moderní civilizaci je biologické odloučeno od duchovního, protože svoboda je izolovaná od Boha jako kyvadlo odříznuté od hodin, protože se volnost vykládá jako svoboda od něčeho, a ne jako svoboda pro něco, je zvlášť nutné oživit křesťanskou praxi a sebekázeň“ /Fulton J. Sheen/.

Rozhodnout se pro víru, to znamená „na cestě svobody“ převzít vládu nad sebou samým, nad svým „já“. F.J. Sheen ukazuje na problémy i na naší cestě svobody a na možnosti jejich řešení.

V době totality se někteří chtěli ospravedlňovat, že pro jejich rodinu je velkým rizikem jít do kostela, že by ztratili v práci postavení, jejich děti by se nemusely dostat na vysokou školu... Svatořečení Anežky České, 12.11. 1989, bylo podle předpovědi předzvěstí pádu totality u nás. Stalo se tak o pouhých pět dnů později a tento pád byl dáván do souvislosti s její přímluvou, za niž náleží vděčnost. Náhle se ke křesťanství začalo hlásit mnohem více lidí a pro český národ jako by začalo oživení náboženského života. Radost ze svobody však později pokračovala tak, jak píše F. J. Sheen a sami jsme svědky současnosti. „Úzkosti, nespokojenost, zklamání a smutek“ provází mnoho lidí. Kdykoli náš národ na sobě cítil břemeno, vždy se našli lidé snažící se ho nadlehčit aspoň vtipy. Dnes tedy kolují kreslené, s vyobrazením bezdomovců pod mostem, kterým zbývají jen poloprázdné láhve od alkoholu a vyjedené konzervy, jak na výročí sametové revoluce vzpomínají: „*Před 21 lety jsem zvonil klíči. Byly od bytu, chaty, garáže, auta...*“ (– nápis pod obrázkem).

Na dalším kresleném se synek svěruje otci, že uvažuje o kariéře v organizovaném zločinu. V úvahu připadá angažovanost ve vládě nebo v soukromém sektoru. Od otce pak dostává odpověď: „*Doporučoval bych... Nikdy nejdou sedět!*“

K současným dnům u nás navštěvuje kostely méně lidí než za totality. Přeplnují se věznice tak, že pro všechny, kteří museli být odsouzeni za trestnou činnost, v nich není místa. Televize nás informuje o více úspěšných dopadeních policistů, kteří „služebně“ bojovali proti tomu, co sami dělali „soukromě“ (jednalo se i o organizovaný zločin). V nedávných dnech média včetně televize zveřejnila akční zákrok policie, při němž zadržela a předala do vazby svého ředitele, dopadeného i s vysokým úplatkem ve služebním voze. – Na koho se můžeme spolehnout? Komu věřit? To jsou otázky mnoha lidí. Nemalá část těch,

co „klíče od bytu...“ musela vyměnit za periferii mezi bezdomovci „pod mostem,“ doplatila na důvěru různým „finančníkům,“ až jim nezbylo než půjčky „vytloukat“ půjčkami, a nakonec klíče od svého majetku přenechat exekutorům. Naší republiky a mnoha jejím občanům jejich peníze vysoce postavení miliardáři přesunuli na „bezpečné místo“ daleko za hranicemi, kde jsou poněkud bezúspěšně stíháni.

Z pohledu některých lidí se nám svoboda nevyplatila. Ale může se vyplatit svoboda, která anti morálce zdvihne stavidla? A sobeckým zájmům, které i zcela legálně přinesou nevinným utrpení? – Ach ta svoboda, jen „od něčeho“ a ne – „pro něco“. Před 21 lety se brala jako Boží dar, jako svoboda „pro něco“ – pro víru. Potom na projevy víry přestala část národa mít čas; vždyť získala svobodu od zákazu svobodného podnikání, od tabu a všeho dříve zakázaného v oblasti erotiky a sexu, od zákazu nebývalých možností získání bohatství v mnoha směrech. – No, nevyužijte to! To musíte využít! To musíte mít! – hlásají bezostyšně reklamy. Aby se všem umožnilo využít naplno svobody, pracuje se naplno i v neděli (zatímco druzí ve všední den nemají práci) a zasvěcený svátek, kdy často supermarkety „praskají ve švech.“ Každým rokem se zde zvyšuje útrata těch, kteří mají nadbytek.

F. J. Sheen říká, že „*jediným východiskem (proti zbožštění sobecké touhy) je ovládnout své smysly umrtvováním.*“ Zdůrazňuje: „*zvlášť je nutné oživit křesťanskou praxi a sebekázeň.*“ Jinými slovy „křesťanskou morálku,“ na jejímž základě byla kdysi budována Evropa. Prapředci, kteří přijali křesťanské zásady, byli o mnoho chudší, ale i šťastnější. Svět nutně potřebuje jít dopředu, vyjadřuje to i výrok, že „*děti mají být lepší než rodiče.*“ Na schopnosti dětí jsou kladeny stále vyšší požadavky. Jedná se o stále dokonalejší techniku, která má usnadňovat život, jenže při praxi, která je někde v rozporu s Božím plánem lásky, zotročuje, a kde má sbližovat, tak rozděluje, a to až tak dalece, že rodiče a děti, i když nepřestali mezi sebou komunikovat, tak spolu nemluví.

Všechno hovoří o tom, že je zapotřebí něco změnit, obrátit špatný směr k dobrému, ale málokdo je ochoten slyšet zachraňující hlas z evangelia a z příkladu světců. Je málo těch, kteří jsou ochotni „vyrukovat na trh“ s opravdovou láskou, aby s ní „nakazili“ ostatní. Více jsou odvážní ti, kteří sem přinášejí opravdovou nákazu „závisti, nenávisti, sobectví, nestřídmosti...“ a dalších neduhů včetně AIDS.

Skutečná svoboda nutně potřebuje základ mravnosti. Bůh nám (lidstvu) dal svobodu; Bůh nás vykoupil z hříchu.

Kvůli naší svobodě byl Ježíš Kristus ukřižován. Bůh dal lidem svobodnou vůli a oni ji užili tak, že Božího Syna ukřižovali. Kdo? – My všichni. Jeho obětí na kříži, k níž došlo pro lidskou svobodu danou z lásky a pro lásku, byla pro naše osvobození z otroctví hříchu.

Vstal z mrtvých, abychom i my povstali k novému životu.

Apoštol Pavel o pravé svobodě říká: „*To je ta svoboda, ke které nás osvobodil Kristus. Buďte v tom pevní a nenechte se zapřáhnout do otrockého chomoutu*“ (Gal 5,1). A dále vyzývá a varuje: „*Vy jste byli povoláni ke svobodě. Ta svoboda však nesmí být záminkou, abyste se vraceli k prosazování sebe. Spíše si navzájem posluhujte láskou.*“ V ekumenickém překladu se uvádí: „*Jen nemějte svobodu za příležitost k prosazování sebe, ale služte v lásce jedni druhým*“ (Gal 5,13). V dalším verši připomíná, že celý zákon je shrnut v onom „*miluj svého bližního jako sebe.*“ A dodává: „*Jestliže však jeden druhého koušete a požíráte, dejte si pozor, abyste se navzájem nezahubili. Chci říci: Žijte podle Ducha, a nepodlehnete tomu, k čemu vás táhne vaše přirozenost.*“ – Kdy toto všechno pochopíme, abychom podle toho žili? – To bude až začneme přijímat milost za milostí, a to je tak, že vždy z té předchozí budeme žít. Tou první milostí je vědět o své situaci, ale když s tím nic neděláme (neodpovídáme Bohu), nemůžeme čekat další. Bůh mlčí, protože my vlastně nic jiného nechceme. My ho nechceme poslouchat, nechceme se řídit jeho slovem – tak co jiného můžeme čekat? Že ho snad vyprovokujeme tím, že na něj svalíme své viny, že řekneme, že on neexistuje, protože jeho svoboda je špatná? – Tou špatnou jsme si ji udělali přece my sami!

Ve svém nitru, aniž si to uvědomujeme, máme skrytou potřebu a touhu po pravé svobodě, pro kterou Ježíš „*na svém těle vzal naše hříchy na kříž, abychom zemřeli hříchům a byli živi spravedlnosti*“ (1 Petr 2,24). „*Abychom už hříchu neotročili*“ (Řím 6,6). „*Zhřeší-li však někdo, máme přímluvce u Otce: Ježíše Krista spravedlivého. On je smírnou obětí za naše hříchy, a nejen za naše, ale i za hříchy celého světa*“ (1 Jan 2,1-2).

Víra nás osvobozuje od iluzí falešných názorů. Má nás vést a řídit Pravda. Hřích nás lidi udělal otroky vlastních vášní a smyslových hnutí.

Člověk svůj vlastní rozum povýšil nad pravdu, vždyť je stvořen také k tomu, aby vládl. Jeho omyl spočívá v otázce podřízenosti, měl si podmanit zemi (Gen 1,28), ale zůstat podřízen Bohu. S jeho odmítnutím přestal přirozeně jednat mravně a lidsky důstojně. Pro „otroctví hříchu“ mu chybí nezbytná svoboda k takovému jednání.

A nepoukazujme na nikoho. Přijímáme-li solidaritu v užitečných dobrých, musíme přijmout i solidaritu v důsledcích ovoce zlého. Před zodpovědností se dá utéci jen na chvíli, spíše zdánlivě schovat.

Svatý papež Jan Pavel II. napsal:

„Můžeš Boha opustit, ale nemůžeš zabránit, aby tě hledal.

Můžeš Boha nenávidět, ale nemůžeš zabránit, aby tě měl rád.

Můžeš se rozhodnout proti Kristovi, ale on se na Golgotě rozhodl pro tebe.

Můžeš se vyhýbat jeho slovu a jeho Církvi, ale jeho slovo a Církev tě přesto stále hledají.

Můžeš si sám hledat cesty, ale nemůžeš zabránit, aby tě Bůh vedl.

Můžeš Boha zapírat, proklínat, ale nemůžeš zabránit, aby Bůh byl.“

RADOST, KTEROU PŘINÁŠÍ VÍRA

Radost je spojena s lidskou touhou po štěstí. Radost je projev uspokojení z dosaženého dobra. Čím úžasnější dobro, tím větší radost.

Původcem dobra je Bůh. Bible proto píše o radosti a poselství o Kristu se nazývá „Radostná zvěst“ - „evangelium“. Nabízí nám dosažení nejvyššího dobra, které nám nikdo nemůže vzít, nekonečného dobra, kterým je Bůh.

Když Ježíš zakládal nové království Boží, oznámil je jako dobro, jež bude podnětem k radosti, kterou nezastíní žádné utrpení na zemi. Dokonce říká: *„Blahoslavení jste, když vás budou kvůli mně proklínat, pronásledovat a vyhaně vám připisovat každou špatnost; radujte se a jásejte, neboť vás čeká v nebi velká odměna“ (Mt 5,11-12).*

Tajemství největší radosti prožívají ti, jejichž jediným bohatstvím je Pán Ježíš. K této radosti ve svém srdci může dojít každý (i ty) a jak říkají slova jedné písně:

„Můžeš mít radost, kterou svět nemůže dát, můžeš mít radost, kterou svět nemůže vzít. Můžeš mít radost, každou hodinu a každý den.“

Radost je něco hlubšího než veselost. – I když ani ta světcům nechybí. Např.: sv. Filip Neri byl přezdíván „Veselý svatý,“ protože uměl být veselý a druhé k veselosti nabádal, obvykle s připomínkou, aby nehřešili. A tak dokazoval, že veselost není překážkou svatosti. Věděl, že jen čisté duše jsou schopny nevinné radosti, pramenící z Boha.

Sv. Don Bosko doporučoval: *„Bud' veselý, konej dobro a nedej na řeči druhých.“* Když odpovídal Dominikovi Savio na jeho žádost, jak se stát svatým, na prvním místě mu poradil: *„Veselost – to, co tě činí smutným, co tě zneklidňuje, odhod' pryč.“* Teprve potom uvedl, jak má plnit povinnosti a konat dobro. A Dominik rozdával radost, jak jen mohl.

Sv. Ignác z Loyoly říkával: *„Chci vidět úsměv. Křesťan nemá žádný důvod, aby byl smutný a má mnoho důvodů, aby byl veselý.“*

U blah. Františka /Xavier/ Seelos vyzařovala radost z jeho přirozené povahy a uměl obveselit i srozumitelně kázat ve více jazycích lidem prostým, vzdělaným i dětem různých národností a vytvářel pocit sounáležitosti v jedné Církvi.

Sv. František Solano, vedle jeho heroického sebeobětování s láskyplnou askezí, nasazením pro záchranu duší, dovedl jako syn sv. Františka být veselý a rozdával radost i hrou na housle.

Spojení s Kristem vede do plné radosti, kterou lze označit za dokonalé štěstí. Toto vysvětluje radostný život světců.

Radost může člověk zakoušet i v nepříznivých situacích. Nedá ji žádný komik ani vypravěč vtipů, neposkytne ji sex ani žádné drogy, ale jedině Bůh.

Mladý Polák, blah. Česlav Józwiak v drážďanském nacistickém vězení večer před svou popravou gilotinou (r. 1942), napsal rodině: „*Moji drazí rodiče..., mám zanechat tento svět. Říkám vám, moji drazí, že s radostí odcházím na věčnost, raduji se víc, než bych se radoval z osvobození.*“

K povaze radosti patří to, že chce být předávána a sdílena s někým dalším. Jedno lidové úsloví proto říká: „*Sdílená radost, dvojnásobná radost. Sdílená bolest, poloviční bolest.*“

O sdílení radosti mluví i evangelium, týkající se milosrdné Boží lásky. Např. v podobenství o ztracené stříbrné minci Ježíš hovoří o úsilí ženy, která s vytrvalostí pečlivě hledá tu jednu ztracenou ze svých deseti mincí. Poukazuje na to, že „*když ji najde, svolá své přítelkyně a sousedky a řekne jim: „Radujte se se mnou, protože jsem našla stříbrnou minci, kterou jsem ztratila.*“ A Ježíš dále zdůrazňuje: „*Právě tak, říkám vám, mají radost Boží andělé nad jedním hříšníkem, který se obrátil*“ (Lk 15,8-10).

Tato evangelní epizoda doplňuje a rozvíjí naše zamyšlení o radosti ve směru spojení s Bohem. Jde o radost z očistěného srdce, nejen radost dotyčného, ale i o radost sdílenou v nebi. Jde o radost sounáležitosti s Bohem, a proto tak významně viděnou i anděly.

Podstatou pro velikost radosti je to, jak vzácné události se týká. Mluví-li úsloví „o dvojnásobné,“ chce tím ukázat na to, že člověk má potřebu sdílet své emoce, jinak ty kladné v zármutku z nezájmu blízkých rychleji vyprchají a ty záporné více tíží. Láska, která je zdrojem radosti, má pro svou podstatu potřebu potěšit, dělit se, sdílet. Někteří lidé zklamaně cítí nezájem druhých o to, co hýbe jejich srdcem, zejména když se chtěli rozdělit o radostné nadšení. Tomu, kdo se obrací k Bohu s tím, čím je plné jeho srdce, nikdy nezájem od Boha nehrozí. Přitom Bůh nás nepotřebuje, on se dokonale sdílí v Božské Trojici, ale my ho potřebujeme. Právě proto mu na nás tolik záleží. Láska už je taková, že jí záleží na tom, kdo ji potřebuje, a to i tehdy, když je odmítána a pohrdána. Boží odpověď je to, že Kristus bere za nás utrpení smrti na kříži, abychom my mohli

s ním neomezeně sdílet radost. Pokud si toto uvědomíme, snadněji pochopíme, jak máme jednat a šířit radost.

Čím více kdo žije s Kristem, tím více ji vyzařuje a je otevřený ke sdílení s potřebami druhých, má více empatie. Radost přichází od Boha jako dar, který je dobré sdílet, je vpravdě spravedlivé s vděčností za něj Boha chválit, neschovat milost „někam do šuplíku“, ale žít tak, aby z ní mělo užitek i okolí, a tak se radost znásobila a nevyprchala. Vždyť k tomu jsme na světě. Boží láska nás do míst, kde žijeme, neposlala proto, abychom se „užírali“, ale abychom žili v lásce a radosti.

Každý se někdy setkáváme s dobrými i špatnými příklady a příběhy, takže je ani není nutné zde uvádět. Důležité však je, abychom ty dobré příklady chtěli vidět, žít podle nich a ty špatné nenásledovali. Aby dobré nebylo pro nás pohrdanou výjimkou a zlé jako něco normálního, běžného. Trend nemalé části současné společnosti k tomu směřuje.

Pro někoho je uměním umět se radovat, jinému radost vyvěrá ze srdce sama a září z jeho očí. „*Nic ze stvořených věcí nemůže způsobit v duši takovou radost jako Duch svatý*“ (sv. Ignác). Pravá radost souvisí s tím, co je naším cílem, proto má příchut' nebe. Je to radost, kterou nám nikdo nemůže vzít. Opakem radosti je smutek. Ten podle Hermase patří mezi zlé žádosti, které je potřeba ze srdce vypudit. Užitečným je pouze ten, který je lítostí nad hříchy, a nakonec se stává zdrojem radosti. Sv. František viděl za zármutkem člověka radost ďábla, který smutného snadněji přivede k zoufalství nebo k hledání útěchy ve špatné nabídce světa. Už Aristoteles napsal: „*Radost dílo zdokonaluje, smutek je ničí.*“ Radost může být viděna jako koření života, jako stimul k odvážnému zdolávání všech překážek, jako lék proti pesimismu a strachu z budoucnosti.

Každá radost a každé utrpení, každá událost a každá potřeba může být pohnutkou pro díkyvdání, které tím, že se podílí na Kristově díkyvdání, má naplňovat celý život: „Ve všech životních podmínkách děkujte Bohu“ /1 Sol 5,18/ (KKC 2648).

JAK DOSPĚT K REALIZACI ŽIVOTA

aneb ABY ROK VÍRY BYL ROKEM OPRAVDOVOSTI

Život každého z nás začal sice zde na zemi, ale spadá do řádu věčného života, protože smrtí nekončí, jen se mění. Bůh nás učí skrze své slovo a v Bibli ukazuje, že země je místem vyhnanství a boje, kterým musí člověk projít, ač toto Bůh nechtěl. Člověk se do této situace dostal pro nenávist, závist a žárlivost Satana. Mnoho věřících upadlo do způsobu života, který je v rozporu se zásadami víry, které učí evangelium a apoštolské listy. Ďábel usiluje o odvracení pozornosti od těchto životních rozporů a snaží se vést věřící ke stále větší laxnosti svědomí a

nevěřit v nebezpečí cesty, na kterou je svádí. Jde mu to, aby lidé nepočítali s možností věčného zavržení v pekle. S možností, která každým oddáleným obrácením, každým návykem hříšného jednání, zejména pýchou a sebevědomým rozhodováním o tom, co je dobrem a co zlem, se přibližuje svému naplnění.

Rok, který je před námi, má sloužit k oživení víry, k prohlédnutí, ke zvážení skutečné situace vlastního života a skrze opravdovou lítost k upřímnému návratu k Bohu. Rok víry, otevřený Kristovým náměstkem v Římě, je nám dáván Bohem jako výzva, abychom se otevřeli pravdě a pochopili, čím každý ve skutečnosti jsme, co chce Bůh a co chce ďábel.

Je potřebné si uvědomit, že se nacházíme na počátku života s věčným pokračováním, a to nejen jako dědici po Adamovi a Evě (ztraceného ráje), ale jako ti, „*kdo mají jako dědictví dostat spásu*“ (Žid 1,11).

Mnozí z nás se však zbytečně stávají neschopnými k přijetí tohoto dědictví, získaného pro nás krví Božího Syna prolitou na kříži. Místo přijetí Božího daru si sami bláhově chtějí zajistit pomíjející štěstí.

Nechtějí pochopit, že štěstí je být darem, že je plodem lásky, jak o tom hovořil P. Amedeo Ferrari i prostřednictvím televize Noe. Právě láska, která je následováním lásky Krista, je prostředkem k uschopnění dosáhnout ve spojení s vírou v Krista věčného štěstí. Pozemský život je začátkem věčnosti, do níž můžeme vstoupit jako svobodné „děti Boží“ nebo oddaní vazalové Satana.

Žít povolání k lásce znamená jít „úzkou cestou“ na níž nás čeká kříž a nežít je, znamená tragédii. Můžeme si zvolit „*Cestu, Pravdu a Život*“ (Jan 14,6), *nebo se nechat nalákat na „širokou cestu do záhuby“* (Mt 7,13). Jenom jedna cesta je pro naše dobro. Každý jsme jedinečný. Každý jsme Bohem milován – a proto lstivým ďáblem nenáviděn. Musíme žít opravdově, a to neznamená dívat se, zda opravdově žijí druzí.

Opravdovostí ve víře není ještě ani pravidelné chození do kostela a ke svátostem. Život z víry nemůže znamenat, že člověk v neděli ráno přistoupí ke svátostem a večer si sedne k filmu, který je školou násilí a obrazem mravní zkaženosti předváděné jako něco normálního. Nelze žít opravdově, a přitom neusilovat o udržení milosti a čistoty.

Přistoupit ke svátostem a být otevřen hříchu – mít v plánu hříšné jednání – je velikou opovázlivostí, která má neblahý dopad. Proto např. není dovoleno přijímání svátosti eucharistie těm, kteří žijí v manželství, jenž je v rozporu s Božím řádem. Odejít z jednoho manželství a za života partnera, jemuž jsme slíbili věrnost, vstoupit do nového manželského svazku, je podle Písma sv. cizoložstvím (Mk 10,11n). Je rozdíl v postoji toho, kdo zhřeší ze slabosti, od toho, kdo má hříšný život v plánu. Křesťan si nemůže naplánovat, že něco ukradne. A to nejen proto, že se to přičí křesťanským zásadám, ale navrácení nebo náhrada škody je podmínkou pro obnovení vztahu s Bohem.

Zpovědníci jsou Bohem pověřeni soudci (i přes lidské slabosti), kteří mají napomáhat naší nápravě a vést druhé ke spáse. Bylo by chybou vyhledávat takového zpovědníka, který by byl v otázce některého hříchu blíže názoru našemu než Božímu. Je možné omlouvat hříšníka (a zvláště je to užitečné, když se provinil proti nám), ale ne hřích, který je nutné vidět jako zlo, s nímž je zapotřebí bojovat až do samého konce. Laxnost nevede k nápravě, ale k zakořenění v hříchu. Jde o vlašný přístup, nedbalý a v určitém pohledu lhostejný ke skutečnosti. Laxnost ve vztahu k eucharistii je důvodem neschopnosti v rozlišování toho, co je dobré a co zlé.

Kam vede utváření nové morálky bez zábran svědomí, vidíme kolem sebe zcela jasně v rozpadu rodin i v neúspěšné výchově k pravé lásce. K lásce, která jediná je realizací života, k němuž jsme povoláni. Naše obnova víry musí vyjít z reálných skutečností a směřovat ke štěstí, které je plodem lásky. Toto je povoláním pro každého člověka – být zde pro druhé.

Víra nás učí, že v našem životě na prvním místě má být Bůh. Máme žít pro něj a pro bližního. Před oči nám staví příklad samotného Boha. Ježíš Kristus nám ukázal, jak vypadá vydanost pro druhé, jak vypadá láska a řekl: „*Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo za své přátele položí svůj život*“ (Jan 15,13).

Apoštol Pavel nás nabádá: „*Napodobujte Boha jako jeho milované děti a žijte v lásce, jako i Kristus miloval nás a zcela vydal sebe za nás jako dar v oběť, vůni Bohu příjemnou*“ (Ef 5,1-2).

V téže kapitole apoštol zdůrazňuje: „*Dávejte si dobrý pozor na to, jak žijete, abyste si nepočínali jako nemoudří, ale jako moudří; nepromarněte tento čas, neboť nastaly dny zlé*“ (Ef 5,15 -16).

Sv. Pavel zde hovoří také o lásce manželské se slovy: „*Podřizujte se jeden druhému z úcty ke Kristu. Ženy svým mužům, jako kdyby to byl sám Pán*“ (Ef 5,21-22). Neméně náročný úkol na pevnosti vztahu připomíná manželovi: „*Muži, každý z vás ať miluje svou ženu, jako Kristus miloval svou církev a vydal sám sebe za ni, aby ji posvětil a očistil...*“ (Ef 5,25). – Tak oba mají být obrazem života Církve a Krista. Láska je víc než všechno ostatní. Pro tuto „Lásku“ nás Bůh stvořil a každý, jako jedinečná bytost, se máme stávat obrazem Boží Lásky. Ježíš Kristus přišel na zem, aby zde zanechal svou přetvořující lásku a ukázal nám, jak s ní máme žít a ji máme šířit. Žádný z nás nebude schopen milovat Boha, kterého nevidí, pokud nebude milovat bližního, kterého vidí před sebou. (srov. 1 Jan 4,20). I proto je život lásky tak důležitý.

ZÁVĚREM – K ROKU VÍRY

Papež Benedikt XVI., dne 17. 10. 2011, zveřejněním apoštolského listu „Porta fidei“, vyhlásil, že 11. října 2012, v den 50. výročí zahájení Druhého vatikánského koncilu bude zahájen Rok víry.

Od začátku svého pontifikátu, jak papež vzpomenu v listu, „*mluvil o nutnosti znovu objevit cestu víry a s novou intenzitou ukazovat radost a nadšení ze setkání s Kristem.*“ Vyzval nás, abychom se nechali sytit „*Božím slovem, věrně předávaným v církvi, a chlebem života.*“ Abychom svou víru žili opravdověji, rozhodl se papež Benedikt XVI. vyhlásit tento „Rok víry“ jako pozvání „*ke skutečnému a novému obrácení se k Pánu, jedinému Spasiteli našeho světa.*“ Mezi podněty k tomuto vyhlášení patří otázka, ke které směřuje i tato publikace, co je zapotřebí dělat pro víru, která je „*cestou k dosažení spásy*“. Papež uvedl tuto citaci: „*Co máme dělat, abychom konali skutky Boží?*“ (Jan 6,28). Jaká je odpověď a jak tomu rozumět v současnosti? Podle slov papeže zůstává v platnosti Ježíšova odpověď: „*To je skutek Boží, abyste věřili v toho, koho on poslal*“ (Jan 6,29).

Zároveň Benedikt XVI. připomenul, že „*Víra roste, je-li žita jako zkušenost obdržené lásky a je-li sdílena jako zkušenost milosti a radosti.*“ „*...otevívá srdce a duše těch, kdo odpovídají na Pánovo pozvání.*“

„*Jedině skrze víru víra roste a posiluje se. Neexistuje jiná možnost, jak získat jistotu ohledně svého života než svěřovat se stále dokonaleji do náruče lásky, která se zdá být vždy větší, neboť má svůj původ v Bohu.*“

Sdílení víry a její předávání dál je nejen potřebou, ale i úkolem, k němuž je povolán každý křesťan. Což jsme každý ve křtu neobdrželi milost účasti na kněžském, prorockém a královském úřadu?

V apoštolském listě „Christifideles laici“ (O povolání a poslání laiků...) z roku 1988 to připomíná i papež Jan Pavel II. ve slovech: „*Účast laiků na trojím úřadě Krista: kněze, proroka a krále, má svůj kořen v pomazání křtu a dochází rozvoje v biřmování, v eucharistii je živena a zdokonalována.*“ Zde také říká: „*protože se laici účastní na prorockém úřadu Krista, který hlásal Otcovo království, uschopňuje je to a zavazuje, aby ve víře přijímali evangelium, slovy a skutky je hlásali a neváhali poukazovat na zlo ve světě.*“

Také slova katechismu jsou docela jasná: „*Kristův učedník si nemá jen uchovávat víru a žít z ní, nýbrž ji má i vyznávat, vydávat o ní nebojácně svědectví a šířit ji.*“ (KKC 1816). – Jako prvořadý způsob bylo zde již vzpomenu doporučení matky Terezy z Kalkaty, abychom se chovali na každém místě tak, abychom byli na svou víru tázáni. Každodenní život pokřtěného má, podle slov Jana Pavla II., v rodině i ve společenském životě být svědectvím o víře,

„ukazovat a osvětlovat novost a sílu evangelia a zároveň uprostřed rozporů této doby odvážně a trpělivě vyjadřovat svou naději na slávu.“

Mnozí vidí v předávání víry určitý problém, protože nejsou s jejím obsahem dostatečně seznámeni, ale větší potíží je to, když svým životem o ní nepodávají pravdivé svědectví. Jiní si uvědomují, že jádro víry, které tkví ve svobodné odpovědi Bohu a je upevňováno zážitky s ním, je něčím, co probíhá mezi člověkem a Bohem, ale i když tuto milost nejde zprostředkovat, jde ji vyprosit. V dodatku jsou dvě modlitby, ukazující, jak by měl náš postoj k nevěřícím být zakotven v modlitbě. Nezapomínejme je jakýmkoliv způsobem denně do ní zahrnovat. Je to přání Božského Srdce Ježíšova.

DODATEK – MODLITBY NEZNÁMÝCH AUTORŮ

Dívat se Božíma očima

Pane,
nauč mě dívat se na svět
tvýma očima.
Svět dnes není lepší ani horší než dřív.
Svět je stále plný lidí,
z nichž někteří plní tvou vůli,
a jiní ji odmítají plnit.
Pane pomoz mi,
abych po celý svůj život patřil k těm,
pro které tvá vůle je zákonem.
Neboť jenom tyto lidi
povoláš nakonec k sobě.

Modlitba za nevěřící

Pane, když jsi stvořil člověka, vložil jsi mu do srdce zákon lásky.
Chtěl jsi, aby se všichni lidé navzájem milovali.
Když se však podívám kolem sebe, vidím té lásky velmi málo.

Daleko víc vidím chamtivosti, sobectví, závisti, nenávisti.
Prosím tě, Pane, za všechny mé bližní,
kteří neposlechli tvůj hlas ani hlas svého svědomí:
Dej jim milost poznání, že jedině v lásce je pravda
a že pravda jsi ty.

Amen

Obsah kapitol:

OTÁZKY, KTERÉ SI PRAVDĚPODOBŇE POLOŽÍME 3

POZVÁNÍ – SPRÁVNĚ SE ROZHODNUT 4

CO JE VÍRA? 5

a) Pohled světa

b) Čím víra je a k čemu vede 5

c) Na cestách hledání 7

d) Pravda a Ježíš 9

PŘEKÁŽKY V ROZHODOVÁNÍ PRO VÍRU 11

a) Silná náklonnost k hříšnému životu

b) Falešné obrazy křesťanství a těžkosti s Církví, s její svatostí 12

c) Potíže spojené s neporozuměním problému bolesti 13

Zájem o zlo, realita života a smrti 14

Proč trpí nevinní 14

Za oponou tajemství bolesti – Boží postoj k utrpení 16

Utrpení ve světle víry 18

Je třeba změnit smýšlení 18

d) K dalším překážkám 19

Překážky starostí o svět, bohatství a svůdnost k lhostejnosti

Neznalost víry a nepřátelské učení 20

Obavy hříšníka před Bohem 21

Hledání jiného smyslu života 21

DOBRO A ZLO 23

a) Role ctností

Víra, naděje, láska 23

Potřeba dalších ctností 26

Zastavení u ctností, které jsou opakem hlavních hříchů 29

b) Nejpádňější argument a působení Ducha svatého 32

c) Význam modlitby 37

NA CESTĚ SVOBODY 40

RADOST, KTEROU PŘINÁŠÍ VÍRA 43

JAK DOSPĚT K REALIZACI ŽIVOTA ... závěr; dodatek 45,

43nn

ZÁVĚREM – K ROKU VÍRY 48

DODATEK – MODLITBY NEZNÁMÝCH AUTORŮ 49